

# FÉNYSZÖRŐ

SZÍNHÁZ • FILM • ZENE • IRODALOM • KÉPZŐMŰVÉSZET

ÁRA  
400  
PENGŐ



ÉVF. 18. SZÁM

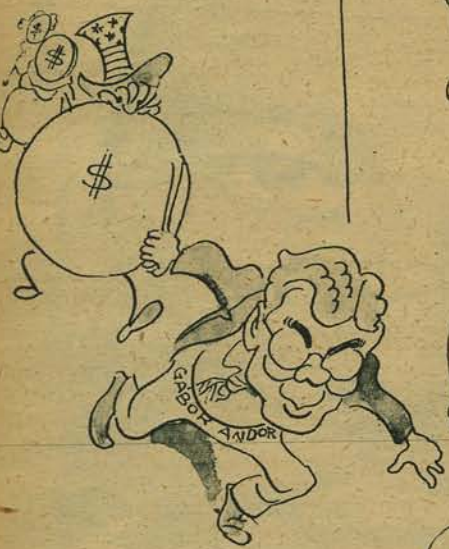
SENNYEI VERA  
és  
VÁRKONYI ZOLTÁN  
(AZ ASSZONY ÉS A SZELLEM  
— MŰVÉSZ SZÍNHÁZ)



MI LENNE, HA AZ ÚJ KORMÁNYBAN  
SZÍNHÁZI MINISZTER IS VOLNA.  
A KÖZVELEMÉNY MACERÁLÓ INTÉZET  
NEM IS VOLTNA BOLOND SÁG. EZEK SZERINT A  
MINISZTERNEK LEGELŐSÖRÖBEN NEM SZABADNA —  
TÁRCA NÉLKÜL LENNIE  
MEG KELLENE PÉLDÁUL SZÓLALTATNIA  
A NÉMA LEVENTÉT, A KÖZELLÁTÁS FELJAVÍTÁSA

# SZÍNHÁZI MINISZTEREK

OKABÓL KÜLÖN KELL  
VÁLASZTANI  
A SZÜZ TŐL A GÖDÖLYÉT  
(EGY GÖDÖLYE MÉG IS CSAK  
EGY GÖDÖLYE,) AZ ÖNELLÁTÁS KERETÉBEN  
A NEMZETI MAJORSÁG RÉSZÉRE A  
VAD KACSÁT  
KELL TÖMÉSRE  
BEFOGNI,  
TOVÁBBÁ



AZ EGY POHÁR VIZ HEZ A TŰZES GÁRDONYI BORT SZOLGÁLJA FEL  
AZ INFLÁCIÓ ELLEN VISSZONT JÓ ELLENSZER A DOLLAR PAPA,  
MIG NEHÁNY KLASSZIKUS IRÓTÓL JÓFÉLE BANQUO - ÉS ARANYALUTÁNNAL  
FEL LEHET JAVÍTANI AZ ARANYFEDEZETET, STB, STB

(GÁSPÁR ANTAL RAJZA)



# FÉNYSZÓRÓ

## MŰVÉSZETI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ: BALÁZS BÉLA

### Beszélgetés Keresztúry Dezső kultuszminiszterrel

Szerda este egy fiatal irodalomtörténész a Dunántúl költőiről tartott előadást a rádióban.

Csütörtök este ugyanez a fiatal tudós, mint Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere ment haza lakásába, a Nagyboldogasszony-úti Eötvös Kollégiumba, amelynek közel egy évtizede tanára és egy félesztendeje igazgatója.

A neve: Keresztúry Dezső.

A többit már ő maga mondja el a legálább 2000 könyvvel bélelt dolgozószobájában, ahol feltesszük az első kérdést: Mondja el az önéletrajzát.

— Negyvenedik évemet töltöttem be — kezdi a vallomást az új kultuszminiszter. — Nős vagyok, de sajnos, gyerekem nincs. Azért mondom, hogy sajnos, mert nagyon szeretem a gyerekeket. Keresztgyerekeim sokasága helyettesíti a magamét. Irónak érzem magamat elsősorban, de olyan írónak, akit az egész világ érdekel és arról való benyomásait akarná híven és ép, eleven formában kifejezésre juttatni.

— Az élet érdekel. Ezért lettem pedagógus. De az élet a maga konkrét valóságában érdekel. Ezért lettem tudós. Mindezekelőtt pedig az ember világa érdekel. Ezért választottam vizsgálódásaim tárgyául az irodalmat, a képzőművészetet, a zenét és a történelmet. És mind ez együtt nem mint hideg zárt anyag foglalkoztat, hanem mint változó, folyton újraszülető élet. Ezért lettem kritikus.

— Dunántúli kisvárosban születtem, de minden szünetemet falun töltöttem; az Eötvös Kollégium tagjaként végeztem az egyetemet Budapesten, tehát a magyar világnak minden lényeges területéről vannak élményeim. 1928-ban Berlinbe kerültem, mint az ottani egyetem magyar lektora és a magyar intézet könyvtárosa. Igyekeztem egész Nyugatot és Délkelet-Európát is bejárni. Majdnem egy évtizeden át kintről néztem a magyar életet, de mégis úgy, hogy állandó kapcsolatban voltam vele s arra törekedtem, hogy a valóság színében lássam meg a magyarság helyét és szerepét Európában. 1936-tól kezdve az Eötvös Kollégium tanára voltam. 1945 május óta igazgatója. Eközben sokat írtam, könyveket, tanulmányokat, cikkeket, kritikákat. A budapesti egyetem most habilitál magántanárává, a magyar nemzeti klasszicizmus tárgyköréből.

— Melyik munkáját tartja legfontosabbnak? És melyiket érzi legkedvesebbnek?

— Nem tudnám sem egy munkámat, sem egy munkakörömet kiemelni. Elsősorban mégis a tudományom, a magyar irodalom

története és az élő irodalom, az irodalmi és a színházi kritika érdekel. De nagyon szeretek tanítani is.

Fontos kérdés következik: — A miniszterség nem lehet valami kellemes dolog. Mit gondol, milyen örömeiről kell lemondania a magas méltóság kedvéért?

— Az elmélkedés, a tűnődő kutatás csendes óráiról — feleli. — Ez az, ami komolyan fáj. Attól félek, egy ideig nem fogok verseket írni...

Őszintén szomorú egy pillanatilag, aztán megint elneveti magát:

— Nem az örökkévalóságot fosztom meg valami értéktől, csak magamat — valami örömtől. Két könyvem is befejezés előtt áll. Az anyag együtt van, meg kellene írni. Kemény Zsigmondról szól az egyik. A másik: könyv a magyar irodalomról. Nem irodalomtörténet, csak írás, könyv az irodalomról. Ezekhez is szükség volna azokra a nagyon nyugodt, csendes órákra, amikben, azt hiszem, a miniszternek nincs része.

— Mi az, amiről nem hajlandó lemondani?

— Arról, hogy író vagyok. Nem leszek íróból hivatalnok. Ha kevesebbet is, de fogok írni. Például színházi kritikát. Ha megindul a Magyar Csillag, ismét én szeretném a színházi rovatát vezetni.

— A *Fényszóró*nak sem kell tehát elbűcsúztatnia kritikusat?

— Amennyire csak lesz időm, ezután is fogok kritikát írni a *Fényszóró*ba.

— Azt hiszem, nagyon fognak félni, ha színházba megy?...

— Nem miniszteri szempontokkal, hanem kritikusai szempontokkal szeretnék továbbra is színházba járni. Attól pedig csak az fél, akinek van félnivalója...

A beszélgetés egy pillanatra abbamarad. Nem zavarja meg senki, nem esöng a telefon, a portás sem jelent be új látogatót, de mintha önmagától befejeződött volna a beszélgetés. Az író elhallgatott. Talán már el tudja képzelni alakját az olvasó — az is, aki finom verseit, gondos és mindig tartalmas kritikáit, nemesen szellemes tanulmányait csak részben ismeri. Tudatos, érző és gondolkodó ember lett Magyarország kultuszminisztere. Ha még a fényképre is ránézünk s energiát és egyéniséget kifejező arcára felrakjuk a színeket, a napsütötte barnaságot, a fekete haját és a szem meleg, derűs fényét, akkor — ha e sorok írója is jól végezte dolgát — a gyorsfénykép készen áll. Megkérdezhetjük:

— Mi a programja az új kultuszminiszternek?

— A kultúra, még a magyar kultúra területe is akkora, hogy általános programról nem beszélhetek — feleli Keresztúry Dezső. — Tényekben, sőt árnyalatokban szeretek gondolkodni. Stílustalannak tartanám, hogy erről a kérdésről néhány közhelyet mondjak.

— A színház kérdéseiről sem hajlandó beszélni?

— Elmondhatom, mit érzek különösen fontosnak: A meglévő színházi értékeket megtartani s az utánpótlás, a színész és színházi szakembernevelés kérdését megoldani. A Nemzeti Parasztpárt bizalma állított arra a helyre, ahol állók és meggyőződés, hogy nemcsak a magyar művészet, hanem az egész magyarság ügye a széles néprétegek, a parasztság és a munkásság felemelésén áll vagy bukik. Eppen ezért igen fontos a magyar vidék kultúrájának, ebben a vidéki színházi kultúra kérdéseinek a megoldása.

— Bizik-e abban, hogy elér valami eredményt?

— Valahogy úgy vagyok vele, mint az író, aki az egész világot segítségül hívja, hogy művét megalkothassa. És, mint gyakorlati pedagógus tudom, hogy a nevelő munkája olyan vetés, ami sokszor évtizedek múlva érik meg. Ezt a művet, ami előttem áll, a magam erejével nem tudom megalkotni. De — ha szabad a hasonlat-hoz visszatérnem — igyekszem jó magot vetni...

Molnár Miklós

Keresztúry Dezső  
(Foto: Mafirt—Cserna)



# Balázs Béla feljegyzései

## MÉGEGYSZER

### A MUNKÁSSZÍNJÁT SZÁSRÓL

Megigértém, hogy visszatérek rá. De a téma sokkal komolyabb és főképpen sokkal nagyobb, semhogy egy kevés papírú hétilap hasábjain kifejtethető volna, azért ajánlom, hogy a munkáskultúrászövetség hívja egyszer össze megbeszélésre azokat, akiknek erről a témáról komoly mondani-valójuk lehet. Az ilyen elvi tisztázás bizonyára nincs ellenére az M. K. Sz. vezetőségének.

Am addig is, amíg a felmerülő kérdésekre felelni igyekszünk, szeretnék néhány megállapítással hozzájárulni a kérdések világosabb meghatározásához.

1. Lehet-e Munkáskultúrászövetség feladata, hogy hivatásos színművészet élvezetében részesítse a munkásságot? — Természetesen! De persze a munkáskultúra érdekében. (Nem pedig azért, hogy »elkes kezdőketa támogasson.) A lehető legjobb művészetekhez kell az M. K. Sz.-nek hozzájuttatni a munkásságot. Budapesten például, meg kell szervezni, hogy legjobb színházaink legjobb előadásait látogathassa — (Nem pedig...) megfelelő bevezető előadásokkal és utána a vélemények meghallgatásával, megvitatásával. Az esztétikai nevelésnek ez a módja a Szovjetunióban nagyon bevált.

Ami a fiatalokat is használhatja az M. K. Sz., ha valóban lelkesek. Küldje őket vidékre olyan helyekre, ahol nagyritkán, vagy sohasem látnak hivatásos színészt. Ahol tökéletesebbet nem mutathatunk, az ő művészetüknek is nagy hasznát látjuk és gyakorlatnak nekik is többet ér, ha ott naivabb, melegebb, serkentőbb légkörben érzik, hogy jó ügyet szolgálnak, mintha a budapesti nagyigényű kritika megbénítja őket. Küldjön ki az M. K. Sz. minél több ilyen, jól kiválogatott műsorral ellátott, csoportot. Mindenesetre jobb és hasznosabbak lesznek, mint ama vidéki műkedvelők, akik a fővárosi varietékből kikopott »pikáns« slágerekkel és a cigányozó úri búbánat nótáival fejlesztik a vidék kultúráját. A jó műsor magában is döntő jelentőségű ott. Vannak már ilyen lelkes fiataljaink. Minapi számunkban közöltünk jelentést róla, hogy milyen nehéz körülmények között, milyen hősiességgel önfeláldozással járják sorra az Isten és kultúráhátamögötti kis helyeket. »A nemzet napzásomása ők valóban, mint amilyenek első magyar vándorszínészeink voltak. A megiffjódó nemzetnek ifjú napzásomásokra szüksége van.

2. De a munkásszínjátszást a legjobb hivatásos színművészet sem helyettesíti. Ezt kell végre megértenünk. Nem helyettesíthetné akkor sem, ha minden munkás akkor mehetne jó színházba, amikor akar. Ép-

pen olyan kevésbé helyettesítheti, mint ahogy a gyári falujátszát nem helyettesíthetik Madách és Shakespeare és Molière. A munkásszínjátszás nem műkedvelők művészpótléka, hanem egy egészen sajátos műfaj, mely a munkásmozgalomból alakult ki szervezen és abban nagy kulturális és politikai jelentősége volt. A munkásszínjátszásnak már van története. Forradalmi és hőstörténete. De van művészeti története is. Mert a munkásszínjátszásnak sok és érdekes formája alakult ki az utóbbi évtizedekben, különböző országok munkásmozgalmában. Nem ártana, ha az M. K. Sz. a munkásmozgalom kultúrátörténetének ezzel az érdekes fejezetével foglalkoznék.

Tudjuk ugye, hogy az európai színház az ókori görögöknél és újra a középkorban is, vallásos tömegritusból alakult ki. Használóképpen született meg a munkásszínjátszás tömegek lelkesedésének és hitének kifejezésésképpen, a forradalmi nagy munkásgyűléseken Oroszországban. Ott jöttek létre az első szavalókórusok — a munkásszínjátszás első esirái — melyek eleinte, mint improvizált csoportok a tömeg jel-szavait kiáltották ritmikus kórusban. Ebből fejlődtek az első szervezett ifjúmunkás szavalók, majd játzócsapatok, melyeket Tramnak hívtak. Szerepük, hatásuk felmérhetetlen értékű. Az első megrögzött formái ezeknek a munkásszínjátszó társulatoknak a tíz, vagy legfeljebb 12 emberből álló csoportok voltak. Egyforma viseletben léptek fel és aszerint nevezték el magukat: kéklázósoknak, szürkeblázósoknak, stb. Stílusukat, műsorukat két feladat határozta meg: a forradalmi munkásmozgalom, az osztályharc szolgálata, mégpedig aktuálisan, mint »élő újsága, ahogyan nevezték is magukat. Ami egyik nap történt, azt ők másnap már előadták színpadaikon, jobban mondva, bárhol rögtönzött dobogóikon, mert a másik feladatuk, mely eleve meghatározta »művészetük stílusát, az volt, hogy mozgékonyan és alkalmazkodóan váratlanul mindenütt megjelenhessenek, percek alatt előadhasák produkciójukat és eltűnhessenek.

Szemmelátható tehát, hogy a munkásszínjátszás nagytradiíciójú és nagyjelentőségű műfaj, mely nem a hivatásos színművészet műkedvelő utónjátszásaképpen keletkezett, hanem egészen más valami. Formájában leginkább a politikai kabaréra emlékeztet, de mivel társadalmi gyökere, társadalmi szerepe egészen más, ezért egészen más a szelleme is és művészi karaktere is.

Természetes, hogy egy üzemen belül állnak össze a színjátszócsoprtok. Természetes, hogy ezek a munkások nem tudják (és ezért nem is akarják) Hamletet eljátszani, de még egy Bernard Shaw egyfelvonásost sem. Sem idejük, sem anyagi lehetőségük, sem képzettségük ehhez nem elégséges. Ők az üzemben szaktársaik egyik

tanácsadó szerve, ébresztője, kritikájuk kifejezője. Ezért maguk írják, rögtönzik darabjaikat és maguk játsszák el úgy, ahogyan a legjobb hivatásos színész sem tudná. Mert ők tudják, miről van szó. Ők érzik. Ők ismerik közösségüket és olyan kontaktusban vannak velük, amelyről a műszínházakban szó sem lehet. Többek között ez a kapcsoltág, egymást értés színész- és közönség között, mely mindig megvan, ha munkások játszanak munkások előtt, ez tette lehetővé a színpadi színházumok és dialógusformák egészen új stílusát.

Németországban terjedt el aztán leggyorsabban a munkásszínjátszás. 1927-ben az Arbeiter Theaterbund Deutschlands a világ legnagyobb műkedvelő szervezete volt. Volt hétilapunk és kiadóállalatunk. Csehszlovák területen 1929-ben szerveződött a munkásszínjátszás. (Nekem jutott a tisztség, hogy megkezdhettem ezt a munkát.)

Itt, gondolom, felelnem kell Jemnitz kollégám egy velem vitázó megjegyzésére. En ugyanis azt állítottam, hogy a hamisítatlan népdalhoz hozzátartozik a nép sajátos előadási módja, beleértve a parasztlékek sajátos hangszínt is. Jemnitz kollégám, mint muzikus kétségek nélkül tudja, hogy Bartók és Kodály ezt annyira vallották, hogy már első népdalgyűjtésük előszavában is megírják, hogy harmonizálásuk főfeladatának tekintették ennek a különös nyers földíznek visszaadását, ami az akadémikus harmóniákkal lehetetlen. Ez a sajátos hangszín lényeges eleme a népi dallamoknak, mert többnyire harmadhang eltérésekből, melizmákból és sóhajtó vagy kurjantó nyershangok belekeveréséből áll, mely a dallam vonalát is meghatározza. Nagy művészek a népéneknek ezt a sajátosságát jellegzetesen finom stílusérzékkel juttatták érvényre. Gramofonlemezekről közismert »példák Saljapin halhatatlan Dubinuskája és Kurz Zelma jódlizása. A Szovjetunióban két nagy specialistája van ennek a zenei műfajnak. Jauzen és Zagorszkaja asszonyok. Nagy sikerük van az egész világon. Egész káprázatosan iskolázott énektechnikájukat felhasználják arra, hogy úgy énekeljenek, mintha sohasem tanultak volna énekelni.

Ha Jemnitz kollégám a szovjetkórus rendkívül kultivált énektechnikájára hivatkozik, akkor valamit nem vesz figyelembe. Népdal és népének nem mindig azonosak. Bartók és Kodály is »feldolgoztak« népdalokat. Azokat a népdalokat, melyeket a szovjetkórus adott elő, ismert zeneszerzők dolgozták fel kórusra. Az műzene. Ennél fogva ügyis kell énekelni.

Van miről beszélni és főképpen van mit tenni. És ha sikerülne Magyarországon csak elindítani is a parasztszínjátszást, akkor mindennél szebb, nagyobb, reményteljesebb dologt cselekedtünk volna. A tiszta művészet számára is.



# AZ ASSZONY ÉS A SZELLEME

BEMUTATÓ A MŰVÉSZ SZINHÁZBAN

Hónapok óta zajos a budapesti sajtó a vádló sürgetéstől: miért nem dolgoznak a magyar írók? Egyesek már tavasszal, a felszabadulás utáni hetekben sürgették az új magyar regényt, az új magyar színdarabot. Az állítólagos hallgatásukért felelősségre vont írók arra hivatkoztak, hogy elméjük feldolgozásához idő, a munkához általában pedig a társadalmi és a gazdasági életnek a mainál sokkal kiegyensúlyozottabb légköre kell. Az íróknak volt igazuk, annál is inkább, mert mégis dolgoztak. A jórészt meddő vitából laikusok és alkotók között azonban olyan indokolatlanul feleslegessé vált vározkodási hangulat alakult ki, amely alighanem hátrányosan hat majd a közönség elé kerülő új magyar irodalmi művek megítélésére.

Erre gondoltunk *Zágon István*: »Az asszony és a szellem« c. darabjának bemutatóján a Művész Színházban. Lesznek, akik hiányolni fogják a kitűnő humorista szatirikus vígjátékában az újjászületett magyar színpadon megjelenő első műtől várt reprezentatív jelleget. Zágon ugyanis a multrol írt darabot, de a letűnt korszak dzsungeléből csak a közéleti korrupciót hasítja ki és állítja éles fénybe. Hatalmas szatiráért kiáltó téma, nem is keveseljük, hogy csak ezt ragadta ki a multból, hiszen az egész korszak feltárását epikus műtől várjuk. De a darab panamakomplexumát kissé túlméretezetten terheli egy kettős vágányon futó szerelmi történet, azonfelül egy sok lehetőséget nyújtó szellemjelenés. A három különböző mozzanat túlságosan egyensúlyban tartja egymást, egyik sem dominál. Így aztán mindenképp kapunk egy keveset, az egész pedig egy nagyjából mulatságos, sok szellemességgel megtűzdelt, de mégis némi hiányérzetet keltő darab. Erzésünk szerint, ha már

volt merészség az íróban, hogy kiszabadítson egy kétezeréves szellemet kőkorsójából: sokkal nagyobb szabású és csintalanabb dolgokat műveltethetne vele, mint hogy belebonyolítja egy »üzletasszony« apró panamáiba. Ugyáltszik, az író is érezte ezt, mert a darab végén így szól a

szellem az asszonyhoz: »Egy szavadra hegyeket mozdítottam volna el, de te szemétdombon vájkáltattál velem«.

Nemcsak a szellem, az író mentsége is ez a mondat és a darab egyszerre — szinte az utolsó pillanatban — mélyebé értelmet kap tőle: a legtöbb asszony bizony általában nem tud mit kezdeni a »szellemmel«.

A színészeknek sikerült megcsillogtatniuk a darab második, értékesebb vetületét. *Sennyei Vera* és *Várkonyi Zoltán* briliáns kettőse nehézkesség nélkül lendíti a darab reális rétegét a szellemesen megfogalmazott általános igazságok magasabb síkjára. *Sennyei Vera* okos »üzletasszony« meleg színekkel üt át a szerelmes nő remegő ellágyulása. *Várkonyi* a keleti hercegek elegáns simaságával közeli kétezer éven át érett bölcseségét. Meghatóan ügyefogyott, amikor a szerelem érintésétől emberré lesz és imponálóan méltóságteljes, amikor újra visszanyeri szellemerejét, mert az asszony nevetésgéssé tette.

Az előadás másik erőssége *Pataky Jenő*, a sportfiú-férj szerepében. Bumfordi butaságával rokonszenvet kelt nem túlságosan vonzó figurája iránt. *Balogh Erzsébet*, mint férjesábitó kozmetikusnő, csinos, de küzd a kezdő nehézségeivel.

*Tapolczai Gyula* panamista nagybácsija a megtettesült, vaskos korrupciós. *Szakáts Zoltán*, a másik panamista, síma és halk, mint egy hulló. *Apor Noémi*, mint szobalány, eleven színfolt az együttesben. *Bárdi György* pincére jól kidolgozott alakítás.

*Both Béa* rendezése ötletesen fogja össze mulatságos előadássá a darab valóságos és mesészerű elemeit.



Várkonyi Zoltán, a szellem



Sennyei Vera és Pataky Jenő



Apor Noémi és Bárdi György



Sennyei Vera és Tapolczai Gyula

(Foto: Mafirt—Cser)



## GYULAI PÁL IDÉZÉSE

## Felelet

## egy interjú dolgában

A Fényszóró nem azonosítja magát mindenki nézetével, akit meginterjúvol. Ezt a tételt csak azért nem írjuk a lap élére, mert magától értetődő.

A Fényszóró, mint minden felvilágosítást szolgáló ujság, gyakran interjúvol azért, hogy más álláspontokat ismertessen meg, az önvallomás hitelességével. A vallo- más őszinteségét és igazságát bírál- nia mindenkinek jogában áll. (A Fényszóróban magában is.) De a vallomás ténye ellen, mi kifogás? Kihallgatás nélkül demokratikus bíróság nem ítél.

A Fényszóró főszerkesztője

»A pártatlanság divatos fogalma a maga valódi értelmére visszavezetve, nem egyéb, mint a meggyőződés hiánya: tehát vagy a tehetetlenség érzete, vagy a szkepticizmus.«

A fent idézett sorokat Gyulai Pál írta, kit nemrégiben, a »pártpolitika« elleni fejtegetéseiben Török Sándor tanúnak hívott a maga igaza mellett. A tanu, mint látjuk, Török Sándor ellen vall, de ugyan- ezt tennék a többiek is, a szellem legkü- lönbjei. Petőfi kevésbé szelid hangon, mint Gyulai Pál.

De maradjunk a polémia szelidebb for- májánál, tehát a szelidebb tanúnál. Az igazság mindenkép a legszigorúbb va- lami: Gyulai Pál pedig a »tisztá igazat vallja«. Például a következőben is:

»Ki a párt eszméje ellen vív donkhotói harcot, az emberiség fejlődését akarja megakadályozni, ki a pártosság fogalma alá mer sorozni minden mély és őszinte meggyőződést, az emberi hitet gya'azza meg és a hitetlenséget dicsőíti.«

Minden mély és őszinte meggyőződést — ismétlem Gyulai Pál szavait s meg- kérdezem: hogyan képzelik el a »pártok feletti, szabad« írók azon társaikat, kik egy pártnak is harcossai? Nem tudják el- gépzelné, hogy éppen »mély és őszinte meggyőződésük« miatt azok? S úgy hi- szik-e, hogy a költőnek, ki történetesen tagja vagy híve valamelyik pártnak, előre megfogalmazott sillabuszt nyujta- nak át, melyet rímbe kell szedni, hogy így az egyedül engedélyezett pártverső váljék? S hogy a »pártkritikus«, mielőtt bírálataát megírja, megnézi noteszében mi dicsérendő, mi elvetendő és aszerint dí- cesér vagy marasztal?

Nem ismeri a társadalmat, az emberi közösséget a maga bonyolultságában, a dolgok ezernyi összefüggéséről, determi- nántságáról mitsem tud az, aki nem látja a minden pártkötöttségénél erősebb társa- dalmi kötöttségeket. S van, akit az óva- tosság, sőt a gyávaság köt. Nincs okom arra, hogy virágyelven beszéljek, hogy elhallgassam: a felszabadulást megelőző huszonöt év alatt összesen nem hangzott el annyi felszólalás az irodalom szabadságának érdekében, mint az utolsó nyo'e hónapban. S miért? Talán most itélik oda az irodalmi díjakat, illetve ellenőrzik azok odaítélését párt-, osztály- és faji szempontok szerint? Talán most hurco- ják vádlottak padjára a költőket? Ezt, vagy az utolsó hónapok ilyen tendenciá- ját senki sem állíthatja. Miért hát az »írói függetlenség« hirtelen és ádáz fél- tése? Gondolhatunk-e másra, mint egy — lehet nem is egészen tudatos — meg- előző támadásra az esetleg jelentkező szá- monkéréssel szemben? Amely esetleg nem is a szellem embereinek a szellemellenes-

ség mellé állását, csak a néma türe- st, a gyáva hallgatást kérné számon? Én erre gondolok: az úgynevezett »apolitikusok« öngazolása ez a hirtelen buzógó védelme az »írói függetlenségnek«.

S mindezt már nem is Török Sándor felé mondom. Hiszen nincsen egyedül, az írói szabadság azelőtt néma harcossai harsány sereggé nőttek e hónapokban. Török Sándornak a »pártkritika« ellen volt szava, ő ellene az általa hívott Gyul- ai Pált idéztem. Remélem, most, utólag sem tiltakozik a tanu megesketeése ellen... Társai ellen hadd idézzem Petőfi, Ady, József Attila költészetét. A három óriásót, a nagyságot, a három univerzá- list, a három formateremtőt a formát rek- lamálóok ellen.

Azok ellen, akiknek irodalomról vallott fogalmaik s az irodalom általuk hirde- tett kritériuma, ha valóság lenne: Petőfi- nek csak szerelmes és tájversei marad- hatnának meg — de Petőfi maradna-e az így megkorrigált költő? Persze akkor sem maradna az, ha csupán az Apostolt, az Akasszátok fel a királyokat és többi for- radalmi verseit írta volna.

Most, e sorokat írva, érzem, hogy egy úgynevezett pártember sohasem lehet annyira irodalomcsontító és fogalomcsú- kító, tehát irodalomellenes, mint az úgy- nevezett pártonfelüliek harcossai. Sohasem jutna eszébe, hogy a költőt elmarasztalja szerelmének versbemagasztosításáért s azért a varázslatért, mely lüktető, hull- lánzó verssorokká varázsolja a réteket, hegyeket, csillagokat. Mert a »pártember« tudja, hogy lélek és test, tenger és gőz- mozdony, erdő és párthelyiség nem azo- nos fogalmak. S mert maga is síró, ne- vető, szerelmes ember, vagyis ember, azt is tudja, hogy a szerelmi líra a költészet legtermészetesebb, legőszintébb s legörö- kebb megnyilvánulása.

De: sok minden van még e földön. Zsarnokság és szolgaság. Gonoszság és nyomor. S vannak, kik bányavízragta ba- kancsban csillét tolnak s vannak mosó- nők, kik »korán halnak«...

Aki költő, tudja ezt. S aki költő, az a teljességet zengi. A napszakok táncát éppúgy, mint a zsarnokság elleni harcot. A hajnali egek fényességét éppúgy, mint a proletárlakások sötétségét. A szerelem boldogságát éppúgy, mint a kizsákmá- nyoltak boldogtalanságát. És persze, mert költő, a kizsákmányoltak harcait is. És pártos, igenis, pártos! Mert a csillagok, a tenger, a szerelem, a szabadság, a szegé- nyek pártján áll. Mert tudja, hogy »Igaz nélkül nincs valódi szép«.

S ezt ugyancsak Gyulai Pál mondta.

## CSOKONAI HANGJÁN

Haragszom ma a szerelemre,  
pedig szerettem őt,  
alattomosan tör szívemre  
és minden haderőt  
mit máskor szétszórót hegyen-völgyön,  
ma szívemre összpontosít:  
aranypáncélos előrsők,  
sugarak élesapatait,

— s robban a fény, ezer szilánkja  
vakít, majdnem eltántorít —

s egy láthatatlan légiflotta  
illatsisakos hadai,  
— szellőnek becézett vitézek —  
ellepnek könnyű rajai;  
lélegzetemmel belopódnak  
zsongásukkal szívem teli,  
lankasztanak minden ellenállást  
légnemű, titkos mérgei —

gázokkal küzd a szerelem,  
száz fortélyal teli.

Ereimben, zúdult folyókban  
portyáz, robbant és gyujtogat  
a vágy száz torpedónaszádja,  
— hogy jutott be e szörnyű had? —  
szívemre törnek s bekerítik,  
bombázzák reszkető falát,  
fűzbeborult partján kikötnek  
elszánt kis katonák,

s égő szívemre kitűzik  
úrnőjük zászlaját.

Óh, szerelem! ily gyenge szívre  
ily nagy erőket pazarolsz!  
rég megtört dacomnak elég már  
ha csókkal fölbém hajolsz —  
ne rombold hódolt tarto nyod!  
rád-várt, kibomlott kertjeid!  
boldogan tűröm, hogy kitűzzed  
uralmad jeleit —

s gyógyitgasd ambróziacsókkal  
harcodnak sebeit.

Hajnal Anna



## JEGENYEFA

A »Fényszóró«  
hazahívó üzenetét küldi az Amerikába bujdosott nagy magyar költőnőnek.

Bámul a jegenye,  
teheti, mert magas!  
A kis falut nézi,  
amely, mint a méhkas,  
lapul a domb alá,  
s a tömzsi kápolnát,  
aki megtetézi.

Követi az utat,  
melyen szekér halad,  
fáradt kanca nyomán  
kacér csikó szalad.  
Meg a parasztot is,  
ki ostor nyelével  
lova tomporáról  
egy bögölyt tessékel.

miközben vitázik  
a világ sorával:  
»Májusban szárazság,  
aratásra eső!  
Miért nem tart ottfenn  
mennyei naptárban  
rendet a Teremtő!«

Lelát a jegenye  
a nagy szemtáblára,  
hol rendet kaszálnak.  
A kopasztott tarlón  
szép szemet pazarlón  
alázott kalászkok  
hullnak garmadára.

Széttekint odébb is,  
hol haragos zölddel  
a lucernás gőzöl,  
méhek ülnek rajta.  
Szegélyén egy szegény  
tilosba ment tehén  
kövér vesztét falja.

A kastélyt is látja  
őrző hárs csokrában,  
meg a kastély-kertet,  
melynek oszlopára  
talán nemsokára  
hangos árverési  
cédulákat vernek.

S Isten avított házát,  
hol fürge menyecskék  
fodros szoknyaikból  
kedvelt bűneiknek  
sűrű lisztjét rázzák.  
Véneknek itt mennyeik  
útját magyarázzák.

A paplakot lesi,  
kántor meg az ólat,  
amelyben hét malac  
kolerában kókad.  
Hátha még azt tudná,  
amit a jegenye:  
hogy tehene hol jár!  
... Megenné a fene.

Számlálja, a zsidó  
boltjára az ajtó  
hányadszor nyit, csenget:  
ködmön alatt titkon  
hányadik a flakó,  
hányadik szakajtó,  
mit ki- és beenged.

Lát az iskolára:  
nagy fekete tábla,  
krétaggyel ékes.  
Marsa pofont kapott,  
Mizsuka kap legott,  
a Hanyicska rongyos,  
a Jurájka éhes.

Belelát a csürbe:  
ingujját feltúrve  
robotol a gazda,  
kutya hasal gazra,  
kölykök szilvát lopnak,  
a nagyapó zsörtöl,  
édesanya szoptat.

A kertek alá is  
béles a jegenye,  
hol szerelmeseknek  
van találkahelye.  
De nem nagyon figyel  
őreájuk, mivel  
mindig egyet tesznek.

Sudár szép jegenye  
milyen messze láthat!  
Soha meg nem únja,  
sose fordít hátat,  
merthogy háta nincs is:  
hiszen köröskörül  
mindenmerre elől  
kerek csokra derül.

Bár én is így állnék  
szemben mindenkivel!  
Békésen mustrálnám,  
hogy ki-ki mit mivel.  
Száz szemmel a multba,  
százzal a jövőbe,  
megújhadó lombbal  
úsznék az időbe!

# Bekeffi István: PLAKÁT-PARÁDÉ!

Dizőzparádé. Jazzparádé. Komikusok versenye. Sztárok randevuja. Örök melódiák. Ezüstmelódiák. Majomparádé. Vakparádé!...

Olvasom a plakátokat. Először nevet az ember. Aztán bosszankodik. Aztán gondolkodni kezd. És akkor rájön, hogy erről is komolyan kellene egyszer már beszélni.

Nem szívesen teszem. Néha úgy érzem, sok bajunknak az az oka, hogy rosszkedvűek vagyunk, ingerülten megmorogjuk a jelentéktelen és vidám dolgokat. Talán a sok savanyú bírálat rontja el a szabadság édes ízét. Hagyjuk élni egymást és örüljünk, hogy élünk — legyünk jókedvűek. Kacagómelódiák. Vidámságparádé!

Állok a plakátok alatt. Megpróbálok nevetni. Nem megy! Az az érzésem, hogy ez nem olyan egyszerű és ártatlan dolog. Ez a parádé! Nem új műfaj, három-négy éve született és virágzott ki a plakátoszlopon. Már ez is gyanús. Abban az időben nemigen születtek jó és ártalmatlan dolgok. Nem akarom lenyilasozni. Csak megállapítom, hogy három éve volt a nagy konjunktúrája és most újra itt van. Átmentődött. Simán. Igazolás nélkül. Pedig nézzük csak...

Először, mint műfajt. Műkedvelő kabaré hivatásos színészek felléptével. Izetlen, ostoba és ellenállhatatlanul unalmas. Egyes felvágott, ebből kicsit, abból kicsit. Ányos Laci Kodály Zoltán, Kondor Béla, József Attila... Abban a véletlenül alakuló sorrendben, ahogy a színészek érkeznek. Szavalnak, énekelnek, énekelnek, szavalnak. A közönség tapsol. Azt hiszi, hogy színházban van. Ez hitelrontás. Az igénytelenség iskolája. Művészeti elvonókúra!

Kik nézik ezt meg? Mit akarnak itt? A színészt látni, ahogy félszegen botladozik a függöny előtti senki földjén, darab nélkül, megfosztva a színház minden varázslatától, saját műsorával? Kinek kell ez?

Azt fogják mondani, hogy hagyjam ezt a dolgot, nehéz viszonyok vannak, a színészeknek kell ez a kis délelőtti mellékkérés. Hát ez se igaz! A parádékon leginkább »sztárok« lépnek fel, de mindenesetre olyan jónévű színészek, akiknek az a pár tízezer pengő nem kenyérré kell. És ha arra kellene, akkor is lebeszélném őket a parádéről. Elkoptatják magukat. A nevüket a sok plakáton, személyes varázsukat a közönséggel való túlgyakori és futó kalandokon. A színész — néhány kivételes esetből eltekintve — ne játsszék, csak a színházban, jó darabban, neki való szerepben, jó rendező rendezésében. Orizze meg vonzerejét a színház számára. Ugyanis ezek a parádék ártnak a színháznak. Nem azért, mert közönséget vonnak el tőle. Hanem, mert rosszak.

És a színházak mért adják oda ennek a csunya üzletnek a szép vasárnap délelőttiüket? A matiné régen többet jelentett művészi színvonal szempontjából, mint az esti előadás. Este ment a jó kis darab, a siker, az üzlet. Délelőtti az új utakat, új formákat, új gondolatokat kereső irodalmi és művészi kísérletezések. Most délelőtti van az üzlet és este kísérletezünk. De vigyázat. A közönség nem tudja, hogy önök bérbeadják egy vállalkozónak a színházat és semmi közük a parádékhoz. Véleménye szerint a színház művészileg felelős mindenért, ami a színpadán történik. Az én véleményem szerint is.

Ki van még hátra érdekelt? Ja, igen. A vállalkozó. Az üzletember. Lehet, hogy én túlságosan elfogult vagyok a szakmámmal szemben, de arra kérem az üzletembert, hogy akkor már inkább menjen el feketézni. Vagy valutázni. Szóval, ha már kártékony üzleti tevékenységet fejt ki, ezt legalább olyan területen tegye, ahol, ha rájönnek, lecsukják. Addig viszont többet lehet keresni. Mert én nem hiszem, hogy ez jó üzlet lenne. Sőt. Ugy remélem, nagyon gyenge üzlet. Annyira, hogy már arra gyanakszom, ön nem is üzletember, hanem valami elzüllött színházi rajongó!...

Szóval ügylatszük, ezek a parádék nem kellene senkinek, se színésznek, se színháznak, se vállalkozónak, se közönségnek, csak úgy megy a dolog, megy magától, mert senki se akar szólni, hogy hagyják abba.

Hát én szólok!...





# EGY FELEJTHETETLEN CIMBORA

— Ki vagy és merre van hazád? — Ilyen költői cikornyákkal kérdeztem és azért, hogy végül is kiugrasszam hallgatásából. Vagy fél órája ültünk egymással szemben az asztalnál, anélkül, hogy szóra bírhattam volna. S gondolhattam, talán nem is élő ember, csak egy hozzá hasonló agyagból gyúrt figura. Vén esont, csupa ránc és törődöttség, amilyennel csak az országúton és a nagyvárosok herbergjeiben lehet találkozni. Szürkésen kék szemei fáradtan pislogtak, szőrös állát jobb tenyerébe fektette, szakálla és bajusza között kurta angol pipa lógott, amiből bűzös mahorkát füstölt. Jóképű csavargó, ezt lehetett volna rá mondani. Én tizennyolc éves voltam, ő már rég lemorzsolhatta a hatvanát. Megint szólottam hozzá s ő ismét nem válaszolt. Aztán, hogy nem mutattam iránta érdeklődést, öklével rázörgetett a festetlen asztaldeszkára, hívta a pincért.

— Adjon neki levest s egy tányér köleskását hagymás zsirral. — Fe-

hogy bejárta már a világ nagy részét, ismeri a brazíliai kávéültetvényeket, a velencei lagunákat s a szibériai szteppéket. — Amióta élek, azóta futkosok. De sehol sem találtam meg azt, amit keresek. Tudja ördög, mit hajszol az ember az országutak mentén — aztán megint hallgatott, napokon át a szavát sem lehetett venni. De legyen örök dicséretére mondván, nekem angyalian jó dolgom volt mellette.

Ő, micsoda szép napokat töltöttünk együtt, kalaplevéve koldultunk a templomok előtt és hasunkat melengetőn heverésztünk a ligetekben. Semmi sem zavarta boldogságunkat. Ő már túl volt az asszonyok utáni vágyakozáson s én még nem ismertem őket annyira, hogy bolondultam volna értük. Legföljebb néha álmaimban jelent meg előttem egy-egy feslett nőszemély, ilyenkor ideges nyugtalanság fogott el, dobáltam magam a fészekben és lerúgtam a takarómat. Olykor úgy ébredtem föl ezekből a rossz vergődések-ből, hogy az öreg odalépett hozzám, visszahúzta rám a takarót s hogy lecsendesítsen, csontos, nagy tenyerével megsímogatta a homlokom. Ilyenkor nem jeleztem, hogy ébren vagyok, jól esett atyai gondossága s folytattam az alvást, de már álomtalanul, csöndes, nagy vizeken ringatózva egy biztonságos ladik fenekén. Ezekről az éjszakákról sosem esett közöttünk szó, s imán folydogáló életünket miért is zavartuk volna meg titkok fürkészésével és olyan vallomásokkal, amiket később könnyen megbánhattunk volna.

Csak jártuk az országutakat, falvak és városok irányában, hogy aztán elhagyjuk a falvakat és városokat és megint más falvak és városok felé közeledjünk. Körülbelül egy esztendeig meneteltünk így egymás mellett és húzódtunk meg egymás mellett az éjszakákban, anélkül, hogy egyikünk is szemére vethetett volna valamit a másiknak. Tavaszkor indultunk el s a következő év májusában vált ketté az utunk. Már hetek óta Hollandiában bolyongtunk s azon az emlékezetes napon éppen az amszterdami kikötő felé iparkodtunk. Kővére híztunk a sok tejtől és vajtól s a járásunk alaposan elnehezedett. Ezért is nem vettem észre, hogy az öreg cimborá egyre hangosabb lélegzetvétellel, botorkálóbb járással csoszog mellettem. De végre is egyszer minden megvilágosodik s a dolgok érthetővé válnak. Én éppen az országút mentén állongó fák ágai közt csipogó madarakban gyönyörködtem, mikor az öreg szó nélkül összeesuklott mellettem. Úgy esett össze, akár egy halom rongy, mintha sosem lett volna benne összetartó csontszerkezet. Nyakába akasztott tarisznyájából kihullott az elemózsia, csapzott, ősz fejéről az árokba gurult a zsirral és porral teliszítt nemezkalap. A vén, bölcs pat-

riárka ott feküdt előttem siralmasan meggyalázva. Semmi kétség nem lehetett felőle, pillanatok alatt torkon ragadta a halál és se most, se később nem folytathatja tovább az utat. Nem tudtam, mit kezdjek vele. Egy ideig tehetetlenül álltam felette, aztán nekivágtam az útnak, hogy segítséget hozzak a legközelebbi tanyáról. Kocsival jöttünk vissza s a csöndes, szélesvállú, tejesképű parasztok fölemelték az öreg s a szalmával behintett kocsii fenekére fektették. Illő lett volna, hogy én is velük tartsak, de olyan fiatal voltam még, egyáltalában nem értettem meg a halál szörnyű jelentőségét.

Ha most visszaemlékszem a drága jó cimborára és a szomorú történetre, úgy gondolom, mindezt egy felsőbb Gondviselés rendezte így a számomra. Ha egy ideig még együtt csavaroghattam volna az öreggel, talán soha többé



lémbiccentette a fejét, mert én voltam az, akinek az ebédet rendelte. — Rossz bőrben vagy. Falj, amennyi beledfér — mondta, miközben tarka, nagy zsebkenőjével megtörölgette keményen villanó szemét.

Igy ismerkedtem meg Gorevics Tamással, a vén csavargóval, akivel, ha ki nem dült volna a sorból, talán még ma is együttjárom az országutakat. Furesa ember volt s hogy reggeltől estig mellette baktattam, nem egyszer gondoltam, titokzatos mély zugok, rejtegetni való cselekedetek lehetnek mögötte, de semmi bizonyosabbat nem tudhattam meg a multjából. Összebarátkoztunk, ő volt a Nagy Medve, én meg a kis bocsk mellett, de hiába hízelegtem neki, sosem tárulkozott ki előttem. Egy-egy mondattal sejtette,



(Szepes Magda rajza)

nem kerülök le az országútról. Alig beszélt hozzám, semmire sem akart rávenni s mégis szétválaszthatatlanul magához tudott fűzni. Sose fogom elfelejteni, emléket állítottam már neki néhány versemben s hogy emberről ember lettem és olthatatlan kíváncsiságok és vágyak élnek bennem, nagy részt mindezt neki köszönhetem.

Nyugodjon békén, ott valahol Amszterdam közelében s ha majd én is leszédülök erről a moeskos földgolyóról, ismét összetalálkozunk egy meleg baráti kézzszorításra.



# KÉPES BESZÁMOLÓ A BÉCSI SZÍNHÁZI ÉLETRŐL

Bécs színházi szenzációja ismét Hofmannsthal „Jedermann” című lélekemelő drámája, amit a Burgtheater együttese a Ronacher Színházban ad elő. Az egykori Moissi-szerepet Raoul Aslan alakítja pompásan. Az előadás rendezése is őt dicséri. A dráma főbb szerepeit Hedwig Bleibtren, Alma Seidler, Maria Eis és Maria Mayer játsszák.



Jedermann —  
Raoul Aslan



Jedermann

Főszereplői

A Hit: Hedwig Bleibtren



Az Alkotás: Alma Seidler



A Gyönyör: Maria Eis



Az Anya: Maria Mayer



Raoul Aslan és Alma Seidler  
(Foto Hortha Schulda-Müller)



## GRETA GROB AZ ÚJ JERITZA MÁRIA

A bécsi operaház Tosca előadásán feltűnt a csodáshangú Greta Grob. Az osztrák kritikuskör szerint új Jeritza-kARRIER indult el a fiatal művésznő fellépésével.



**DÉRY TIBOR;**  
**A TANUK**  
(Gúnyos szomorújáték 7 képben)

A Nemzeti Színház ideai műsortervének egyik kiemelkedő pontja Déry Tibor gúnyos szomorújátékának bemutatása. Alkalmassint ez a darab lesz a legközelebbi magyar újdonság, amely a közönség elé kerül. Az itt közölt részlet a darabnak egyik leghatásosabb jelenete. Érezetű, hogy a kiváló regényíró első színpadi művében a közelmúlt legsötétebb korszakának, legfájdalmasabb problémájának föltárásával végez nemzeti lelkiismeretbe rágó gyökeres erkölcsi számvetést. Egy csillagriselésre kötelezett család tragikus sorsa a főcselekmény, melynek az eseményeket eleinte kívülről figyelő, majd azokban cselekvően vagy szenvedően résztvevő tanúk szereplése ad újszerű színpadi trouvaillé-t jelentő keretet.

Részlet a 3. képből.

A szín balfele egy kijelölt ház földszintes, szoba-konyhás lakása, melynek ablakai a szín jobbfelére, a bérház udvarára nyílnak. A szoba ajtaja nyitva van, látni mögötte a konyhát, melynek ajtaja ugyanez az udvarra nyílik. A jelenetben szereplő személyek:

Dr. Kelemen Béla, zsidó orvos.

Lujza, keresztény felesége.

Üzv. Kellerné, dr. Kelemen anyja.

Lajos bácsi, dr. Kelemen nagybátyja.

Garai, kormányfőtanácsos.

Üzv. Kellerné a jelenet egész tartama alatt körben sétál az udvaron.

Baloldalt, a lakásban:

Garai (belép, túlzottan udvarias): Kedves csókolom, nagyságos asszony. Nem akarom? (Bemutatkozik Lajos bácsinak.) Garai kormányfőtanácsos. A kedves férje még nincs itthon?

Lujza: Még nem jött meg.

Garai: Pedig ilyenkor már nem tanácsos az utcán lenni. Ha most, ne adj Isten, utcán jár, a ritató, nem tudom, hogy ér haza.

Lajos bácsi: Szerencsére délután nem igen szokták Pestet támadni.

Garai: Nem szokták, de rászokhatnak. Nem adták érsában ügyebár, hogy sohasem fogják. S ha irásban adták volna is...

Lujza: Mivel szolgálhatok, Garai úr?

Garai: Nagyságos asszony, úgy látom, kissé ideges. Há, nem csodálom, kérem. Kedves férjével lett volna egy kis beszélgetés...

Lujza: Bizalmas természetű? Nekem nem mondhatja el?

Garai: Sőt! (Lajos bácsira néz, majd Lujza feléhez hajol.)

Lujza: Hogyne, a családhoz tartozik. Nagybátyja az uramnak.

Garai: Hát akkor, ha megengedi (Leül.) Kedves férjé sajnálatlan nélkülözök a hit. Köszönettel, főképp az utolsó években.

(Senki sem felel.)

Garai: Sajnálatlan nélkülözök, mindom, pedig most ott minden érdekes emberre kétszeresen is szükség van. Megértem persze, hogy a mai időkben orvosi híralása omnyira elfogtalja, hogy (Hangsúlyozva.) a saját érdekével sem bír törődni. Személye iránti érdeklődésemet egyébként tessék annak tulajdonítani, hogy magam is a be-

tegei, hálás betegek közé tartozom. Kedves férje tíz éve kezeli epebajomat s ebben a korban az ember már nem szívesen cserél orvost.

Lujza (egy idő múlva): Ön nem tud arról, hogy magukat... hogy Pesten deportáció készül?

Garai: Épp ezért jöttem el, drága nagyságos asszony. Meg szeretném tartani a férjét a betegek, vagy mondjuk ki nyíltan, legalább a magam számára, ameddig csak lehet.

Lujza (indulatosan): Tehát igaz?

Garai: Micsoda? Hogy deportáció készül? Sajnos, én is így értesültem.

Lujza: Mit akar akkor, az Isten áldja meg??

Garai: Módomban van kieszközölni, hogy férjét és a családját — persze, csak legszűkebb családját — kivegyék az általános rendelkezések alól. Nagyságos asszony, úgy tudom, öskeresztény?

Lujza (egy pillanatnyi szünet után): Nem.

Garai: Hogy-hogy?

Lujza: Nem érti? Nem vagyok keresztény.

Garai (nézi): Pedig úgy értesültem.

Lujza: Hogy tudná kieszközölni, hogy bennünket... hogy Bélát ne vigyék el?

Garai: Összeköttetésem révén, nagyságos asszony. Gyáram a németeknek dolgozik, nélkülük pedig nem tud dolgozni. (Szótagolva.) Né-kü-löz-he-tel-len vagyok.

Lujza: Kinek?

Garai (megütöközve): Hogy kinek?

Lajos bácsi: A zsidóságnak, Lujza. Hogy maradjon hírmondó közlünk, akinek képéről az emberiség megismerhesse Juda arcát.

Garai (szembefordul vele; lassan, tisztán hangsúlyozva minden szót): Vállaljam önként a pusztulást, ha kikerülhetném is?

Lajos bácsi (ugyanígy): Magam adjam az ellenfél kezébe a kardot, amellyel átveri népem szívét?

(Lujza kinéz az ablakon s a párbeszéd végéig nem fordul vissza.)

Garai: Keller úr, én nyolcéves korom óta magam keresem meg a kenyereket s megszoktam, hogy a nevükön nevezzem a dolgokat. Nekem nincs népem.

Lajos bácsi: Hát miye van? Csak pénzét Szegény ember!

Garai (mosolyogva): Kissé iskolás megfogalmazás, Keller úr, nem meríti ki a lényállást. Én a pénzemen tudnék hazát is venni, ha telkileg rászorulnék, vagy ha az öncsaláshoz éppúgy értenék, mint a csaláshoz. De én nagyobbatt vettem rajta, Keller úr: szabadság! Akinek mindene lehetne, az éppúgy kimarad az akorból, mint akinek semmiye sincs.

Lajos bácsi: Bitang szabadság az, amelylyel senkit sem szolgálunk, súlyosabb lesz a nyakán, mint egy vaslánc. Mihez tud vele kezdeni?

Garai: Megvédem magam a szenvedéstől. Lajos bácsi (ököllel az asztalra üt): Mi-nék?

Garai (ránéz): Nem értem. Úgy látszik, nem egy nyelven beszélünk. Keller úr. Maga nem vágyik arra, hogy félelem nélkül éljen?

Lajos bácsi: Én nem félek.

Garai: Nem fél? Nem fél! attól, hogy nyolcvanadmagával vagonba rakják és megfojtják? Ugyan! Mondtam már, hogy nem értek az öncsaláshoz.

Lajos bácsi: Kétféle félelem van, kormányfőtanácsos úr, a belek félelme és a szívé. Az elsőt tán le tudja csillapítani, ha arannyal eteti, de a másikkal — annak, amely most is ott forog sápadt szemében — csak egy orvossága van: ha akad, akivel megoszthatja. Ha egy egész nép részt kér félelméből — egy nép, egy nemzet, vagy egy osztály — s ezer egész nyúl feléje, hogy leszedje osztályrészét s a félelemnek már csak csillama üll meg a szívé, akkor bátran szedhet lélegezést s bizvást mondhatja: nem félek! — akár-hogy rezzelnek is a belek. Ez az érzelme ületli titka, kormányfőtanácsos úr, ingyért adni s ingyen venni, ettől telik meg a mérleg.

Garai: Levegőt adni levegőért, a buborékok üzlete.

Lajos bácsi: Ön mit ad cserébe a nyugalmáért?

Garai: Becsületet, fizetséget, azt, amire az embereknek szükségük van, kenyeret, fedelet és koporsót. A léleknek pedig: hogy előre köszönök mindenkinek, a legkisebb féregnek is.

Lajos bácsi: Helyes, tegyük fel, hogy ezzel megfizette adóját a szenvedésnek és a félelemnek. Kérem, mihez fog ezután kezdeni?

Garai (mosolyogva): Megint nem értem.

Lajos bácsi (szigorúan): Kérem: mihez fog ezután kezdeni? (Feláll, teljes nagyságában kihúzza magát.) Ha már nem fog szenvedni sem itt, (Homlokára mutat.) sem itt, (Szívére mutat.) sem itt, (Hasára mutat.) Mert akkor öröme sem lesz már sem itt... sem itt... sem itt! (Fenti közmozdulatok.) A sirba fekszik? Bátran befekhetik. Ha nem tud megidézni legalább egy embert, akiért egyszer egy fél könyvet morzsolt zsebé ujjai között, meg egy másikat, akivel egyszer önfelédten összevetett, akkor — megjövendőlm — a könnyzacskójában rekedt könnyek és az ajkára fagyott mosolyok a föld alá fogják húzni, mint a dögöt a lábára zsinegelt kövek. Azt hitte, a boldogságnak adta el magát s rá fog jönni, hogy a pokol vette meg. Zsákban jött a vevő, kormányfőtanácsos úr! Egy dolog segíthet még magán: ha vetünk meg a vagonba.

Lujza (felkiált): Itt van! (Jobboldalt, a lépésőháza felől dr. Kelemen belép az udvarra, Lujza a konyhaajtó felé azalad, de amikor meglátja, hogy férje üzv. Kellerné felé indul, megtorpan.) Csak azért sétál ilyenkor, hogy elfoghassa előlem!

Jobboldalt, az udvaron:

Dr. Kelemen (homlokán csókolja anyját): Még nem jön be, anyám?

Üzv. Kellerné: Még nem telt le a séta-



időm, fiam. (Dr. Kelemen egy pillanatra állva marad, szórakozottan bólint, aztán belép a konyhaajtón.)

Baloldalt, a lakásban:

**Garai (feláll):** Alázatos szolgálója, doktor úr. A nagyságos asszony szíves engedelmével itt vártam meg...

**Dr. Kelemen (barátságosan):** Kérem! (A szekrényhez megy, kinyitja, beakasztja kalapját, visszamegy a konyhába, a csapnál kezét mos. A konyhából:) Mivel szolgálhatok? (Garai a konyhaajtó felé indul.) **Tessék csak bent maradni!**

**Lujza:** Béla, a tanácsos úr segíteni akar rajtunk.

**Dr. Kelemen (bejön, behúzza maga után a konyhaajtót, állva marad az ajtó mellett):** Nem jól értetem.

**Lujza (feláll):** Segíteni akar rajtunk, Béla! A németektől egy írást tud szerezni...

**Dr. Kelemen:** Miféle írást?

**Garai (felemeli kezét):**

**Lujza:** ... hogy megmaradhatunk a lakásunkban.

**Garai:** A nagyságos asszony pontosan megfogalmazta, doktor úr. Ki szeretném eszközölni, szíves hozzájárulásával természetesen, hogy önök minden körülmények között megmaradhassanak a lakásukban.

**Dr. Kelemen:** Miféle írást?

**Garai:** Általános mentesítést a zsidótörvények alól azzal az indoklással, — ha megengedi — hogy ön az én kezelőorvosom lévén, közvetve nélkülözhetetlen gyáram üzembentartásához.

**Dr. Kelemen (néhány pillanatra gondolkodik):** Honnét szerezni?

**Garai:** Összeköttetésem révén módomban áll...

**Dr. Kelemen:** Honnét?

**Garai:** Nem engedné meg, hogy befejezem a mondatomat?

**Dr. Kelemen:** A Gestapótól?

**Garai (vállat von):** Természetesen.

**Dr. Kelemen (kinyitja a konyhaajtót,**

majd visszaáll helyére, fejét lehorgaszta, szótlanul, kinyújtott karral az ajtóra mutat.)

**Garai:** Tessék!

**Dr. Kelemen (csendesesen):** Hordja el magát!

**Garai:** Urám!

**Dr. Kelemen:** Hordja el magát! (Garai el, dr. Kelemen becsukja utána az ajtót, leül az asztalhoz.)

**Dr. Kelemen:** Más nem keresett?

**Lujza:** Takács. Holnap tizenegykor érted jön. Megtudta, hogy csütörtökön megkezdik a deportációt.

**Dr. Kelemen (megtörli az arcát):**

**Lujza:** El akar bujtatni a bátyja asztalosműhelyében.

**Dr. Kelemen:** Engem?

**Lujza:** Csak egy ember számára van helye.

**Dr. Kelemen:** Postát?

**Lujza:** Anyád nem szól róla?

**Dr. Kelemen:** Miről?

**Lujza:** Ernő leveléről. (Odaadja.)

**Dr. Kelemen (elolvassa, majd lassan behajtja, zsebre vágja):** Add be az ebédemet.

**Lujza (elindul, az ajtóban megáll, megfordul):** Igaz a deportációt?

**Dr. Kelemen:** Valószínűleg.

**Lujza:** Te is hallottál róla?

**Dr. Kelemen:** Igen. Hozd be az ebédemet! (Lujza behoz egy tányér főzeléket, kenyert, dr. Kelemen szótlanul kanalaz.)

**Lujza:** Megörjítess!

**Dr. Kelemen (feltekint, megsimogatja Lujza arcát):** Rendezni kell a gondolatokat, szívem. A helyzet merőben új problémákat vet fel, például ilyen: elvégztessek-e holnap egy sürgős gyomorresecciót, ha holnapután a befeget esetleg vonatra teszik? (Kérdőn néz Lujzára.)

**Lujza (arcára esapja kezét):**

**Dr. Kelemen:** Orvosnak eddig nem kellett ilyen kérdésekkel foglalkoznia. Ha még várok a műtéttel, esetleg belehal, de ha megoperáltatom s utána vonatra teszik, abba is belehal.

## KÉT VERS

Írta: RAICS ISTVÁN

### EGY CSILLAG HALÁLÁRA

Csillag aludt ki... Fénye elshant  
s testvérei, az ékes Aldebarán,  
a szöke Szíriusz s a messzi Lant  
busognak most a testvér zord halálán.

Ott suhog már a nagy Kődök között,  
ővő a fényév kétes messzesége;  
meghalt és minden gyászba ütözött  
s én is sírok, ha felnézek az égre.

Miért tűnt el? Vajjon ki hívta őt —  
titok, melynek nyitját csak maga tudja,  
de volt, de eltűnt és az eltűnőt  
könnyen kíséri most a messzi útra...

### ASSZONYOK A PADON

Elüldögélnek egy kopott padon  
és szájukon, a fáradt ablakon  
kítódul mind a könny, a gond, a szó,  
az ifjúság, a tavaszt árató  
tékozló évek végtelen sora,  
gyermekük megszükkült mosolya,  
halál, betegség, éhség, háború,  
forradalmak s borúra új ború,  
a borból bor, a borból rossz viták,  
munka nélküli napok és éjszakák,  
dagadt bokák, kidolgozott kezek —  
s fejük felett halál és fellegek.

## Ahol a zeneszerző — zeneszerzésből él...

Amikor Szabó Ferenc, a Szovjet Zeneszerzők Egyesületének tagja, felöltötte a Vörös Hadsereg egyenruháját, nem tudta, a lappok földjén vagy Berlinben éri majd a vérgőzös küdelmek befejezése vagy — a hősök egyik jel-telen siringdrében. És a Véletlen úgy irányította Sorsát, hogy Budapestre került, ahonnan munkássága elindult...

Huszonnyolc éves koromban, 1931-ben kerültem ki Moszkvába — válaszként a Vörös Hadsereg egyenruhájára. — Mint emigráns, Berlinben éltem, amikor igénybevettem a Szovjet Uniónak az antifasisztákra vonatkozó politikai menedékjogát. Ott nem kértek tőlem oklevelet, csak bemutatam a műveimet és — elfogadták. Elsőnek egy vonós-négyesem került a nagyközönség elé — amit azért hangsúlyozok, hogy elszálltam azt a téves felfogást, mintha a Szovjet Unióban előnyben részesítenék azt a szerzőt, aki programzenét ír. Nem jelent belépőjegyet a közönség vagy a hivatalos körök kegyeibe, ha valaki — mondjuk — Lenin, vagy Sztálin nevével jelzi kompozícióját!

Mégis, nagy elönnel indul a szovjet zeneszerző, magyar szövegű nézve. Mert, ha valakinek a műveit ott előadják — meg is tud élni belőle! A bevétel tíz százaléka mindig a zeneszerzőké, akik között megállapított kuleszerint osztják azt szét. És a hangversenyző művészeknek se kell mással — akárcsak tanúlással is — foglalkozniok, annyit kapnak a fellépésekért. A hangversenyek iránt óriási az érdeklődés. A középiskolák zeneoktatása és a gyárak, kolhozok munkásainak zenei nevelése olyan közönséget alakított ki, mely egy-egy modern zenemű bemutatása alkalmával három-négyezer is megtölti a koncerttermeteket. Igaz, hogy minden munkásnak van annyi jövedelme, hogy megerőltetés nélkül járhat — tetszése szerint — akár színházba, akár hangversenyekre.

A zenei élet fejlettségének bizonyítéka a „Muzgiz”, a világ legnagyobb zeneműkiadó-vállalata, mely teljesen függetlenítette a Szovjetet a lipcei és londoni cégektől.

És büszkén mutatja kottatárát, melynek egy részét most hozták meg külön repülőgépen. Rameau-tól Sztravinszkij-ig, Purcell-től Bartókig minden nevezetes kompozíciónak megvan a moszkvai vagy kijevi kiadása is...

R. Gy. I.





# A Fényszóró faliújsa



Dr. Szent-Györgyi Pál hegedűművész. — Nobel-díjas professzorunk testvérbátyja — nagy érdeklődés mellett tartotta zenei előadását, melyben a zeneirodalom három legszebb hegedűversenyét játszotta.



## Visszavonták a filmrendeletet

Az az osztatlan felháborodás és egységes állásfoglalás, amivel a filmszakma elleni merényletet fogadták, eredményes volt. A halvaszületett rendeletet nem hajjták végre. A »Fényszóró« legutolsó számában a szakma vezetői részletesen kifejtették aggályukat és rávilágítottak arra, hogy a rendelettervezet tényleg minden, ami a filmmel kapcsolatos.

A rendelet visszavonása két szempontból örvéndetes. Az egyik szempont: a szakma egységes és megbonthatatlan. Lehetnek véleménykülönbségek, lehetnek jóakarató, javítócélnú viták, de ha létfontosságú

kérdésről van szó, munkaadók és munkavállalók a legszorosabb egyetértésben szállnak síkra saját érdekeikért.

Még örvéndesebb a másik szempont: Magyarországon igenis van demokrácia. Nem is olyan régen elképzelhetetlen volt, hogy a minisztériumokban kiagyalt, a mindennapi élettel szöges ellentétben álló rendelet ilyen hamar kimúlt volna. A fiatal magyar demokrácia megmutatta, hogy életerejét nem lehet felülről, hatalmi szóval megbéklyózni. Ez a demokrácia élni akar, élni tud és féltelmetes erejével lerázza magáról a reaktív minden kísérletét.



## Új amerikai zenefelvételek a magyar rádióban

Az amerikai szimfonikus zenéről a magyar közönségnek épp oly kevés van tiszta képe, mint az új angol zenei szerzőkről, vagy a szovjet orosz zenei életéről. Az utóbbi vonatkozásban a Magyar Szonett Társaság már jelentősen tágult a látóterébe. Örömmel üdvözöljük a látogatásukat, amelyeket a szovjet orosz zenei életéről készült felvételek megintegy százötven darabát mutatják be. A felvételek lejátászával a Magyar Rádió versenyen a megjelentek között első helyre jutott. A felvételek lejátászával a Magyar Rádió versenyen a megjelentek között első helyre jutott. A felvételek lejátászával a Magyar Rádió versenyen a megjelentek között első helyre jutott.

Uray Tivadar játssza a Nemzeti Színház »Lumpácius Vagabundus« felújításának címszerepét. A darabot, amely Heltai Jenő átdolgozásában kerül színre, Nádassy Kálmán rendezti.

A Magyar-Angol Társaság első ülésén Pellner Alfréd ügyvezető ismertette a Társaság programját, melynek nagy részét a Magyar-Amerikai Társasággal karöltve szeretnék megvalósítani. Szemináriumok lesznek elsősorban nyelvtanfolyamokat vezetve, alkotmányról, igazságszolgáltatásról, alkotmányról, Szladits Károly egyetemi tanár ad elő. Angliának a mostani háborúban történt részleteket, az angol szellemről Vajkai Júlia beszél majd a Szigetország kulturális életével pedig dr. Róna Éva fogja megismertetni a magyar közönséget. Az előadások a KIE vasutcai színházában lesznek, ahol társasági összejöveteleket is tartanak. A Társaság rendezel december 5-én a Nemzeti Kamaraszínházban Priestley »Dangerous Corners« (Veszélyes sarok) c. színművének premierjét. Január 6-án pedig — a Népművelési Központtal együtt — Henry Purcell halálának 250 éves évfordulója alkalmával hangversenyi készítmények előadását. A beszámoló után a szépszájú közönség opera szerzőjének műveiből nagy érdeklődéssel hallgatta Vajkai Júlia a Társaság alelnökének előadását az 1944. évi angol népművelési törvényről, mely a kötelező oktatást kiterjeszti az 5-15 éves gyermekekre és azt teljesen ingyenessé teszi...



Gobbi Hilda megbetegedése miatt, szerepét az »Orosz emberek«-ben Füzess Anna vette át, aki bencsúrásával osztatlan elismerést aratott.



Az Operaház a »Tristan és Isolda« szombati előadásán ünnepele meg Némethy Ella és Závadoszky Zoltán 25 éves működésének jubileumát.



A Színművészeti Akadémia növendékei december hó elején a Nemzeti Színház Kamaraszínházában vizsgaelőadás keretében adták elő G. B. Shaw »Candida«-ját, mégpedig az eddigi szokástól eltérően, nem egyszeri, hanem három előadásban: december 22-én, 8-án és 9-án.



Várkonyi György, a Belvárosi Színház tehetséges fiatal színésze, két filmszerepre most írta »Kastélyban«-t. »Játék a tűnt fel«-t, majd szerepében »Boszorkánytánc« című drámájában nyújtott emlékeztető felvételét bemutatták.

(Fotó Várkonyi)

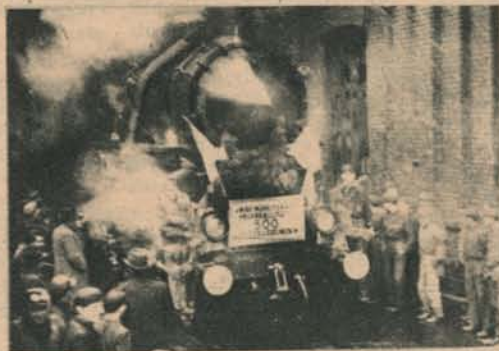




# Alapságja



Fényes Alice, aki huzamosabb idő óta Erdélyben tartózkodik, a közeljövőben Budapestre érkezik és előreláthatólag szerepet vállal egyik magánszínházunk koronakövetkező ujdonságában.



Másfél hónappal a kitűzött idő előtt, elkészült az ötszázadik roncsaiból helyreállított mozdony.

A Magyar Kommunista Párt pünkösdi kongresszusán adta ki Gerő Ernő közlekedési miniszter a jelszót, hogy a vasut felé s az újjáépítő nagy feladatot a vasutas munkásságnak: ez év végére 500 mozdonyra és 1000 vagonra kell elkészülnie!

A vasutas munkásság a nehéz viszonyok mellett, 30-35 órás munkanapok mellett teljesítette feladatát! Most már csak elgondolható szénre van szükség és ismét visszaáll a békébeli személyforgalom.

— Most már nem a vasút marad el az ipar mögött, — mondotta Gerő miniszter az ötszázadik mozdony ünnepélyes átadásakor — az ipar marad el a vasút mögött!

Gerő miniszter beszéde után, 28 legtöbbet dolgozó vasutas munkást tüntetett ki az újjáépítési renddel.

Huszonnyolc munkás mellett díszíti már a munka rendjele, amely első ízben hirdeti a magyar munkásság történelmében a munka megbecsülését és kitüntetését.



## Amerikai zenefelvételek a magyar rádióban

A mai szimfonikus zenéről a közönségnek épp oly kevés van, mint az új angol zeneszerzők, a szovjet orosz zeneletről, bár a vonatkozásban a Magyar-Szovjet Társaság értékes tevékenységével már jelentősen tárgult a látó- és hallgatóközönségünk bemutatásait, épp ezért a szovjet orosz zene kimagasló ismerhetők meg mintegy legutóbb pedig a most megjelent felvételek lejátszásával nyerhetünk az Egyesült Államok muzsikájáról s annak

a szerző személyes vezénylésében hangzott el. Az első portré madrigálos hangulatokat idéz fel, eleven természetpoezis ömlik el a kürtök és madárhangok lágy felelgetésén, míg fűgája körülbelül azzal a szerkesztési elvvel fejlődik ki, mint Walter Pistoné. Jogos kíváncsiságunkat csigázza fel Samuel Barber I szimfóniájának mérismerése e rendkívül kvalitatív komponista egyéb szerzeményeit. Elsősorban a teljes szerzeményét hallani, amit II. szimfóniát íránt Andante-létele a szerző az amerikai légierőknek ajánlott. E mű bemutatott remek hangdifferenciált hangzással és megérdemelt feltűnést. A sötét színekben megérett tétel öszine, gyászban fogant tartott tétel öszine, mas dinamikal és formahullámban bontakozik ki.

Údo szimfóniát jelentett Marian Anderson, Dorothy Maynor és Paul Robeson részéről néger spirituális sorozata, míg a legvégül elhangzott Gershwin-zongoraverseny a jazztől megtermékenyített szimfonikus törekvésekről adott megközelítő képet. A háromtételű verseny művet pompásan szólaltatja meg Oscar Levant, az NBC szimfonikus zenekarát Toscanini vezényli. Edesen ömlő, áles dallamosság, fűszeres jazz-ritmusok, áles színező diszsonanciák jellemzik a jazzből konstruktív szándékkal formálódó értékes verseny művet.

A mindvégig nagy érdeklődéssel kísért hangverseny után Mr. Whitney jelentette be, hogy a közeljövőben sor kerül az angol felvételek bemutatására is.

Rales István

György, a Belvárosi tehetséges fiatal színészfilmszerepre most írta a drámáját. A Játék a titkár szerepében majd Balázs Béla vezényelt című drámájának emlékezetes alakítását emlékeztet az

(Foto Várkonyi)



Ferenczy György zongoraművész multkori Liszt-interpretációja után a közönség és a hivatalos zenei körök is érdeklődéssel várják 30-i Chopin-estjét. Magyarországon ez lesz első önálló hangversenye romániai tartózkodása után, ahol Bukarestben 10 hangversenyt adott.





# Hogyan lesz az irodalomból varieté?

avagy: Végre egy művészeti igazgató, aki kevesli színházában a művészetet.

1.

Van-e, aki nem emlékszik Pest ostromutáni csodabogarára, az úgynevezett Irodalmi Varietére? Az előzetes plakátokat olvasván, fantasztikus dolgokra készültünk el, körülbelül olyasmit vártunk, hogy negyven meztelen görli Adyától a Halál rokonát fogja szavalni. Várakozásunkban öröndetesen csalódtunk, a bemutatkozó műsorban inkább az irodalom tengett túl, mint a varieté s a kissé vegyes műsort élvonalbeli színészek igyekeztek sikerre vinni.

Aztán az Arizona bemutatott még néhány műsort, miáltal a színpad egyre jobban összezsugorodott. Amilyen mértékben kidomborodott a műintézet lokáljellege, úgy fogyatkozott meg szegény kicéi színpad, először 80 centi lett, azután alig-alig rőfnyi, majd a színészek a parkettre, végül a nézőtérre kerültek, mert a helyhiányt csak commedia dell'arte alapon tudták megoldani. Persze a műsor sűrűjéből mindig annyit vesztett, amennyit az

Miután ilyen még úgysem volt, hogy egy pesti színház igazgató eskü alatt vallja a színházában tapasztalható nivóhiányt, érdemesnek tartottuk megkérdezni az ügy főszereplőit az arizonai rejtelmek titkai felől.

2.

Elsőnek a Bársony-Dajbukát művészpárt látogattuk meg. Nem szívesen beszélnek az ügyről.

— Betege vagyok ennek a históriának — mondja Bársony István. — Annyi évi hallgatás és mellőzés után nem egy ilyen ügy kapcsán óhajtottam a nyilvánosság elé jutni. Azt hiszem, szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy mindkettőnk művészi multja indokoltá teszi keserűségemet. Ha mégis beszélek, azért teszem, mert a magunk dolgán túl közügyet szolgálók, ha rámutatok arra, hogy lokál- és espresso-tulajdonosok, pékek és konfekció-sok a mindenható pénz birtokában és reményében mit művelhetnek színházasdi címén.

szerepével erkölcsileg vesztettünk, azt úgysem téríthetik meg.

— És Básthly, a művészeti igazgató nem tudta megakadályozni a dolgot?

— Básthly jóhízműségét nem vonom kétségbe — mondja Bársony. — De azért ezt tőle magától kérdeje meg.

3.

Tőle magától is megkérdeztem, a Hungaria filmgyárban, ahol két felvétel között beszélgettünk.

— Természetes, — mondja Básthly — hogy százszázalékig színészkollegámmal vagyok szolidáris. Igazuk van és meg kell kapniok pénzüket.

— De ön, mint művészeti igazgató, miért nem igyekezett más irányba terelni a dolgokat?

— Én magam is áldozat vagyok. Tehetetlennek bizonyultam pénzes társaimmal szemben.

— Akkor miért nem vonta le az ügy konzekvenciáit?



Bársony István  
(Angelo felv.)



Dajbukát Ilona



Básthly Lajos  
(Várkonyi Studio)



általá kiszorított színészek súlya nyomott.

Az Arizonában uralkodó texasi állapotok esatlanójaként néhány kitűnő színész, úgy érezvén, hogy művészi reputációjukat súlyos sérelem érte, beperelte a színház igazgatóságát. A színészek kollektív szerződésének ugyanis van egy olyan pontja, amely szerint kártérítés igényelhető, ha a szerződöttetett színészt igazgatója színvonalának meg nem felelő szerepekben foglalkoztatja. A választott bíróság helyt adott a kérelemnek és a szóbanforgó színészek, nevezetesen Bársony István és Dajbukát Ilona részére 1,200,000 pengő kártérítést ítél meg. A tárgyalás során Básthly Lajost, a színház művészeti igazgatóját is meghallgatták, aki valóban meglepő vallomást tett.

Kijelentette, hogy a színészeknek igazuk van.

— Hogy esúszott át az Arizona az irodalomból a varietébe?

— Uram, sajnos, azt kell mondanom, hogy előrelátható volt. Mindnyájan jóhízművek voltunk, Básthly is, az igazgató, aki olyan ambícióval és lelkesedéssel látott munkához, hogy azt hittük, megbirkózunk a helyiség lokálzsellemével. Sajnos, a genius loci és a tőkésék irányvonala erősebbnek bizonyult. Hosszú história volna elmesélni, hogyan jutottunk el Aesopus meséitől Guttman úr operettjéig, a színpadtól a parkettig. A pénzemberekkel szemben minden erőfeszítésünk hiábavalónak bizonyult.

— És az 1,200,000 pengő?

— A választott bíróság megítélte nekünk, de a tőkésnek eszük ágában sincs kifizetni. Húzzák-halasztják a dolgot, míg a pénz teljesen elértéktelenedik.

Dajbukát is közbeszólt:

— Majdnem azt mondhatnám, hogy a pénz másodrendű kérdés. Amit ezzel a

— Hónapok óta nem megyek az Arizona tájékára sem. Ha e pillanatban még igazgató vagyok, annak csak egy magyarázata van. Nem hagyhatom ott a színházat, míg a színészek ügye megnyugtató befejezést nem nyer. Higyje el, számomra ez a színházigazgatás anyagilag jóformán semmit sem jelentett. Nem kerestem többet, mint bármelyik szerződöttetett artista. Tényleg hittem abban, amit csinálni akartam. És minősíthetetlennek tartom a pénzemberek eljárását, akik rémek üzleti érzékük folytán az elmúlt hónapokban súlyos milliókat kerestek az Arizonán s most megtagadják a színészek jogos követelését.

4.

Ezek után befejezésül érdemesnek találjuk megnevezni az Arizona tőkéseit. Sarkadi Zoltán úr, a Jókaisöröző tulajdonosa és a Magos-fivérek, úgylis, mint espresso-tulajdonosok, azok, akik Budapesten 1945-ben színházat igazgathatnak.

Darvas Szilárd



Művészlemezek,

operák, zenekari művek,  
tánclemezek

békebelli választékban

Kossuth Lajos-utca, 11 az udvarban

**AUTÓSZAKISKOLA TERÉZ-KÖRÚT 7**  
**HIKÁDE** hatóságilag vizsgáztat személy-,  
teherautóra és motorkerékpárra — **KERBER** autószakkönyvek





JEMNITZ  
SÁNDOR  
SZERZŐI  
ESTJE

Jemnitz Sándor

Az új magyar zeneszerzők legnagyobb része két nagy zeneköltőnk: Bartók és Kodály hatása alatt áll. Azok közül, akik szándékosan igyekeznek magukat a közvetlen befolyásból kivonni, külön érdekes egyéniség Jemnitz Sándor. Lipesében Max Reger tanítványa; de kivülé általában zenei műveltsége és tájékozottsága segítette saját modern eredeti formanyelvének kialakításában. Most hosszabb idő után a Zeneakadémián rendezett önálló szerzői estjén munkálkodásának, különböző korszakaiból kiválasztott jellegzetes művekkel, áttekinthető keresztmetszetét adja. És milyen szívesen és megértéssel a hallgatóság fogadta az értékes kompozíciókat, az nyilvánvalóan cáfolta azt a nem mindíg jóhiszeműen terjesztett legendát, hogy a Jemnitz-művek hozzáférhetetlenek az átlagos képességű fül számára. Az igazság az, hogy csak meg kell hallgatni, esetleg többször is meghallgatni azokat és mindenki felismerheti szépségüket. Megérdemli a fáradságot.

A program bevezető száma korai opus, a fiatal, csapongó lendületű I. hegedű-zongoraszonáta. Az első tételben már világosan jelentkezik Jemnitz későbbi stílusára olyan jellemző tényező: az itt még szeszélyes, később szenvedélyes gyors hangulatváltozás, amelyet mégis a konstruktív erő foglal szilárd architektóniába. Jemnitz zenéjében a röpké pillanatfelvételek rögződnek meg és összegeződnek teljes képpé. A *szonáta magángordonkára* (opus 31) későbbi mű, a brácsaszonáta meg éppen az újabb időkből való. A második zongoraszonáta *Táncszonáta* címen jelent meg az Universal kiadásában. Jemnitz sokat foglalkozott a modern táncművészet problémáival. Talán ennek tulajdonítható, hogy ebből a korszakból való művei rendkívül gesztikusak, szinte ábrázolják a test táncos mozdulatait, az érzelmi és eszmei tartalom szolgálatában történő szökkenések, ugrások lírai pártusát.

Jemnitz műveinek előadói a legtehetségesebb fiatal művészeink sorából kerültek ki. *Lengyel Gabriella* (hegedű), *Farnadi Edit* (zongora), *Róza Vera* (ének), *Banda Ede* (cselló), *Lukács Pál* (brácsa) és *Szoltványi György* (zongora) lelkes odaadással szolgálták a szerző elképzelését és méltóan osztották az est nagy művészi sikerében.

Péterfi István

Királyhegyi Pál:  
Egy jólinformált ember levele



Drága Ieukám!

Nagyon örülök, hogy tetszett legutóbbi levelem, melyben mindenről beszámoltam, ami csak érdekes volt Pesten, hogy te ott, vidéken lépést tudj tartani az eseményekkel.

Színházi téren e pillanatban a legnagyobb siker az Imrédy-féle cirkusz, amit zsúfolt házak néznek végig naponta a Zeneakadémián. Úgyes újítás, hogy az előadás már reggel nyolcór kezddők, ilyenkor a közönségnek inkább van kedve, mint a sötét estében hazabotorkálni. A Bardossynak nagy sikere volt, mégis levették a műsorról. Ilyen kiszámíthatatlan a közönség. Halálra ítélték egy ilyen jó darabot.

Megnéztem Zágon István darabját is, *Az asszony és a szellem*-et (miért nem írnak az írők?), hát mondhatom, hogy igazán, mert a darab, mint már annyj más is, most aztán igazán az életből van elfoészve és modern, mai, nem lehet mondani rá semmit és szellem is van benne, amit a Várkonyi Zoltán játszik a Nemzetiből.



Hát drága Ieukám (hogy van a Berci?) ez aztán igen. Mondom, el van leve az életből, ami mindig jót tesz egy darabnak, mert kívül ne fordult volna elő, hogy vesz egy köcsögöt és abban egy háromezeréves szellem van elrejtve!

Nomármost persze a szellem feketézik, illetve segít tőzsdézni az asszonynak, ámde. Erre persze beleszeret a Sennyeihe (miért nem játszanak a színésznők?), aki azonban csak kacag rajta, mint maeska szokott az egérrel. Erre kérlek szépen a szellem visszamegy a palackba, ahonnan jött és a Pataky megnyeri az öszöverseny, mert kistül, hogy alapjából véve csakis a Sennyeit szereti, mert fáj a mandulája.

A tők is olcsóbb lett, nagy olcsósági hullám van Pesten, a liba ára lement két fillérrel, csak a villamosjegy drágult meg már megint, de ez igazán nem tétel kérlékszépen, mert még mindig jobb az infláció, ha mindent kapni lehet, mintha még az sem lenne, csak ne henegejünk, gondoljuk meg, mi volt itt egy évvel ezelőtt, habár.

Bevallom neked édes Ieukám, de el ne mondd senkinek, mostanában már vannak pillanataim, amikor már nem tudok úgy örülni, hogy szoktam annak, hogy bezeg egy évvel ezelőtt, mert szép, szép az a belövés, meg Auschwitz, meg a nyilasok, úgy értem, hogy szép, hogy most nincsen Lichtspiele, de az ember az ilyeneknek

nem tud huzamosabb ideig egyfolytában örülni, mint illene. Mert van más. Ugye édes Ieukám, ha beteg vagy, akkor sírsz te is, de ha egészséges vagy, nem tudsz örülni annak, hogy nem fáj a szemed és a kezed és a lábad, de aztán ez is elmúlik egyszer, ha fájni kezd más, teszem azt nincs pénzed. Miért nem tudtak békében ilyen fizetéseket adni, milyen szépen megéltünk volna két-három villamosjegy árából tíz esztendővel ezelőtt.

Tegnap este úgy nyolc óra felé átgondoltam a dolgokat, Ieukám és rájöttem, hogy valami nagy baj van az emberiséggel. Nézd például ezt az atombombát (megjött már a Nani?) amit nagyon helyesen kitaláltak, hogy térdrekényszerítsék Kínát. Jó. Kitalálták azt a sok tankot, meg kitalálták Hitler, hogy térdrekényszerítsék Németországot, meg kitalálták azt a rengeteg kiváló ágyút és azokat a remek bombavetőgépeket (megjöttek már a szőnyegök?), amikkel ezer kilométert kell repülni percenkint, akár siet az ember, akár nem. Jó. De nem találták ki a krumplit, meg a kenyeret, meg a húst, meg a levest, hogy jusson mindenkinek, aki szereti. A bombát senki sem szerette, mégis kitalálták, meg az atomot is. Érted szívem, mire akartok kilyukadni? El kellene hitetni a főnökökkel, akik mostanában a világ sorsát döntézik, meg kellene mondani még magának a kisördögparátnak is, hogy rossz a kenyér a népek, hogy az emberek belehalnak a krumpliba meg a húsba, mindjárt lenne erre a célra két-három billiárd kímélhető, mert tilos halata, hogy elárasszák vele az embereket.



Ezek a feltalálók alapjában véve rossz fiúk, akiknek mindig csak a csintalanságon jár az eszük. Szép az atombomba, de nem kell a levesbe, ellehetünk nélküle hetekig is, míg viszont a sült tőköt nem szeretem, de ne is figyelj rám életem, csak azért mondom ezeket biztosan, mert éhes vagyok. És papírhány van, azt is hallottam, holott a háború alatt, ha még emlékszel, repülőgépekről dobálták a sok szép ezüstpapírt, hogy öröm volt nézni.

Hát anygalkám, ilyen a színház, Szeszélyes. Ne haragdj, majd legközelebb kevesebbet írok és hűségesen beszámolok minderről.

Addig is milliószor csókol:  
Pali.

U. i. Különbem erről majd legközelebbi levelemben írok, addig is számtalanszor tisztel, soha el nem múló barátod.

Rónay Dénes

fotóművészeti különlegességek műterme  
MOST VI., TERÉZ-KRT 17



Egy Éva-ágyat szerezz be végre Paradicsomi gyönyörben lesz része

VII., ALPÁR-UTCA 10 TELEFON: 424-532  
EGY MOZDULATTAL NYITHATÓ - CSUKHATÓ





# ÚJ ARCOK A HANGVERSENY DOBOGÓN



**BÁNÁT GÁBOR** (hegedű). Máris nemzetközi név. Romániában nemrég Enescuval szonátázott. Technikai tudása fölényes. Problémakeresése mértéktartó



**BENEDIKT KLÁRA** (zongora). Legnevesebb kritikusalnk elismerőleg emlékeznek meg róla. Virtuóz »művészegettség«, játéka temperamentumos



**CSERFALVY ELIZ** (hegedű). Ószinte lélek. Egész bensőjéből áradó muzsikálásánál a felszabadultság levegőjét érzi a hallgató



**CZÁKÓ ÉVA** (gordonka). Első hangversenyén azonnal »ütközetet nyert«. Decens és már is kiforrott egyéniség, mélyről fakadó zenei kultúrával



**GÁBORI (GLANZ) ELEMÉR** (hegedű). Elsőrendű virtuóz. Könnyedén győzi le a »mesterségbeli« nehézségeket és meggyőzi hallgatóságát



**GUTTMANN ARTÚR** (hegedű). Nagy jövőt jósolnak e tehetséges fiúnak. Romantikus, melegszívű, átszellemült előadása ritka technikai készséggel párosul



**HAJDU ISTVÁN** (zongora). A nagy mesterek hűséges tolmácsolója. Megható alázatossággal szolgálja a zsenik muzsikáját. Ideális szonáta-partner



**LÁSZLÓ ERVIN** (zongora). »Csodagyermek«-számba menő tehetség. Csodával határos érzékel nyúl a zene mélységeibe és gyűjti az ott talált élményeket



**LUKÁCS PÁL** (mélyhegedű). Egyik legintelligensebb muzsikuskunk. Szólóban ritkán használt hangszerén modern művek bemutatásával missziót teljesít



**NÁDAS ISTVÁN** (zongora). Eruptív természet. Sok mondanivalója van. Változatos működése zeneéletünk nagy nyeresége lesz.



**STARKER JÁNOS** (gordonka). Casals a jövő legnagyobb tehetségének tartja. A 21 éves fiút Operaházunk hangversenymesternek hívta meg.



**AJTAI-PINTER-GÁTI-FRANK** vonósnégyes. Igazi kamaramuzsikát produkálnak — s ez a legnagyobb dícséret... Kamartársaságokban szűkölködő zenevilágunkban hézgapótló munkára hivatottak



# Schiller bácsi üzen a KÖZÖNSÉGNEK

Schiller bácsi a Belvárosi Színházban diszletmester. A művészet munkása, ami egészen külön kategória a munkások között. Aki egyszer színpadi munkás volt, az más szaknában dolgozni sohasem fog.

Schiller bácsi is mindent mellékesen csinál, ami nem színház. Schiller bácsi komoly meggyőződéssel mondja: én csak abban hiszek, amit színész hitet el velem. Én alamizsnát is csak a színpadon játszókoldusnak adok, csak a színpadi pisztolytól félek, csak a színpadi koporsó láttán sírok.

— Negyven év óta vagyok színháznál, — mondja a jubiláns diszletmester — de láttam is eleget. Hogy mi volt a legmulatságosabb?



A diszletmester felnevet és felemelt kezével mintha a függönyhúzó utasítaná: Kész, mehet!

A szétlebbenő képzeletfüggöny mögött Gaál Franciska színművésznő és Füstös Mihály színpadi munkás lépnek elő.

Schiller bácsi mesél:

— A Magyar Színházban a »Királynő lánykora« című darab ment. Gaál Franciska Viktória királynőt akitotta. Az egyik jelenetben egyedül állt a színpadon majd megindult a lépcsőn felfelé, ahonnan abba a terembe érkezett, ahol megkoronázzák. A trónterem kétszárnyú ajtaját belülről Füstös nyitotta ki. A változás koromsötétben, halálos esendben történt. Egyik előadásán kitért a botrány. Már a színpad fordulánál irtózatossá hallatszott, Füstös tökrészen aludt az ajtó mögött, keresztben. Az ajtó nem nyílt ki. A hoppmester hangosan üdvözli Anglia királynőjét, aki kétségbeesetten nyomja, rúgja, löki az ajtót, Füstös keresztben feküdt az ajtó előtt és aludt, mint a bunda. A pillanat döbbenetes, a helyzet kétségbeesítő, az ügyelők, mint mentőangyal, levezénylik a függönyt. A díszítők Füstöst felelőzték, Franci ordít, mint a sakál. — Megtévelyedtél Mihály? Miért nem engedted be az ajtót? — Na mondja már — dünyög a bitang —, olyan sürgős magának? Majd holnap beengedem.

Ezután magáról beszél Schiller bácsi, a 40 éves jubiláns.

— Reggel nyolc órától kezdve este nyolcig nem lépek ki a színház kapuján. Hat-ökrös szekérrel sem mozdíthatnak el innen. Sokan megkérdezték tőlem, hogy szántam rá magam erre a mesterségre. Hivatottságot éreztem? Nem tudom. Egyszerűen megfertőzött a színház. Asztalos voltam, a nővérem színésznősködött, én mint afféle inas-kölyök, a színház körül lábatlankodtam. Abban az időben a Beketow cirkuszban Reinhardt rendezte az Oedipust. A műszaki emberek közül csak én beszéltem németül, arra kényszerült, hogy a kívánságait velem közölje. A grandiózus diszlettel annyira meg volt elégedve, hogy megkérdezett, kimennék-e vele Németországba. Hogyne mentem volna. Berlinben mint előmunkás, Bécsben már mint mester dolgoztam. Néha megbolondultam, elszaladtam a színházról, mint esélcsap szerető. Azután ész nélkül rohantam vissza, mint az egyetlenhez, akit nem lehet elhagyni. Mert nem lehet. Negyedikben dolgozom a Belvárosi Színháznál. Nagyfizetéses ajánlatokat kaptam másfelől, de nem megyek el. *Becsület és munkáskötelesség nélkül nem ember az ember.* Huszonöt éven keresztül a kollektív szerződésért dolgoztam, aljas ember lennék, ha megszegném.

Ezt nem mondja, ezt kijelenti. Aztán elhallgat. Én az órára nézek. Készülök felállni.

— Még csak ezt az egy történetet mondom el. Igazán csak ezt az egyet.

Elmondja.

— A Nemzeti Színházban ment egy darab, a címére nem emlékszem. A darabot Mihályfi rendezte. Az egyik jelenetben a királynő egyedül áll a színpadon, az asztal lapjáról papírmasséjé vigyorog felé, ahhoz beszél pereken keresztül. Ivánfinak nem térszett a papírfej, az asztalt földig erő terítővel takarta, az asztal lapját körülvágatta és adott pillanatban ő dugta fel fejét. A nő szereplőt idegesítette a játék, engem bérelt fel, csináljunk valamit, hogy Ivánfinak a bosszantó mókától elvegyük a kedvét. Abban az időben hatvanhat korona havi fizetésem volt és az aljas terv megvalósításáért húsz koronát kaptam. Előadás előtt az asztal lapját törött borssal szórta körül. A nagy pillanatban Ivánfi feje hirtelen megjelent, de alig telt el lélekzetvételnél, eltűszentette magát és a fűszentést nem hagyta abba. A legdrámaibb jelenet harsány nevetésbe fulladt. Csínytevésnek komoly következménye lett. Egy héttig hajszolt töltött revolverrel és fennem hangoztatta, hogy agyonlő, mint egy kutyát.

Cigarettájának elszálló füstje után néz és elkomolyodott hangon beszél.

— Szép élet a színész élete, de kutya nehéz élet. A közönség új darabot követel és az igazgatót szidja. Van itt darab, garadával halmozódnak a darabok, de az egy sem darab, az szemét. A közönség a



színházat kritizálja, pedig jobb lenne, ha önmagát nézné. Van egy fajtájú publikum, mintha skótokból tevődne össze. Vigyáz a finom tenyerére, nehogy méltatlan dolgot műveljen vele.

Felragyog a szeme:

— A munkásközönség az más. Az igen. Ott igazi szív dobog és mélyről tör fel a lelkesedés. Szeretem a munkásságot. Szeretem a munkásokat és szeretem a színészeket is, de ott már sok a kivétel. Van sztár és van színész. A sztárokat utálom, de akire én azt mondom, hogy színész, az akár az égben is felléphetne díszelőadásra. Például mondok egy nevet: *Bilicsi Tivadar*. Fikarenyi sztárallűrje nincs, egyáltalán nincs allűrje, de az színész.

Felállok, indulni készülök.

— Még csak néhány szót szólok — igazán. — Azt, mint az üzemi bizottság elnöke, a mélyen tisztelt, kákán is csomót kereső közönségnek üzenem. Ha elégedetlenkednek a színházzal, gondoljanak arra, hogy aki a Niagarát átúszta, nem bátrabb ember és nem nagyobb hős, mint az, aki ma Pesten színigazgatói állást vállal.

Ime Schiller bácsi, aki nem beszél haborról, nem mondja bomba, nem említi a romokat, szót sem szól a drágaságról, nem szidja a cudar életet. Azt vallja: becsület, azt mondja: színház és földig hajol a művészet előtt.

Havas Hella



(Szával Edlt rajza)



# SZINÉSZBÖRZE

AVAGY:

## Állástalan színészek helyszerzői matinéja a Színész szakszervezet előszobájában

Van a Bajza-utca sarkán egy kis palota... Ezt a kis kétemeletes palotát Színész Szakszervezetnek hívják és a nótabeli kisasszonyok ide nemcsak akkor látogatnak el, ha boldogtalanok, — nyilván szerződésbontás vagy fegyelmi áll fejjel — hanem akkor is, mikor éppen szerződés nélkül vannak. Itt a szerződési osztály folyosóján szépen helyetfoglalnak, ki harisnyastöppölését veszi elő, ki a nagy Brehm 17. kötetét, ki borítékokat címez, mellékfoglalkozásként; szóval végzi mindenki a saját dolgát, mert itt úgy is ráér mindenki, a »börze« az csendes, kiismerhetetlen.

Mert például ki gondolná most, hogy ez az egyszerű postás úr, aki Bihari bácsival beszélget, milyen riadalmaknak lehet okozója. Tászkájából táviratot ad át Bihari bácsinak, az öreg »helyszerző« homlokára tolja okulárját és felbontja a kis borítékot.

— Azonnalra szubrettet Tiszaföldvárra — stop — koszt es nyolcvanezer gaazsi — stop — droot vaalaszt — Garamszegi

A közöny megtörik, az előszoba szubrettjelöltjei leteszik könyveiket, kézimunkájukat; előveszik a rúzsot és az elsőszámú csábmosolyt. Bihari bácsi azonban most nem választ, bemegy szobájába, ahol előveszi mindentudó »Nagy-könyvét«. Ebben a Nagy-könyvben az összes apa, anya, primadonna, naturburs, operetibuffó neve, címe s jelenlegi »működése« fel van jegyezve. A szabály, hogy először az »előjegyzésekből« kell szállítani. De sajnos, vagy talán hála, »helynélküli« szubrett nem szerepel a Nagy-könyvben s így kény-

telen az öreg az előszobából választani.

Micikére esik a választás. Micike gyorsan aláírja megbízottak jelenlétében a szerződést s máris indul a Keletre, hogy ha jól megy, hát a jövő hétre meg is érkezék a »helyre«. Bihari bácsi még megírja a »droot vaalasztit«: — Maadarka megy — stop — liba joehet — stop — Bihari.

Es ezzel az előszobában felvert hullámok el is simulnak.

De csak rövid ideig.

Két tekintélyes úr érkezik. Biztosan igazgatók! Bevonulnak Bihari bácsi szobájába, a várakozók szívében hagyva a kétségbeesztő bizonytalanságot. Ez a bizonytalanság azonban nem sokáig tart, megjelenik az ajtóban Bihari bácsi és szemlét tart az összegyűlteket felett.

Nyakak húzódnak, mellék dagadnak, mosolyok nyílnak: »jaj talán most!...«



Vajjon kin akadt meg Bihari bácsi szeme?

Egy alig húsz éves naiván akadt meg az öreg szeme. Beviszi a szobába, ahol a naivát villámvizsgáztatásnak vetik alá.

- Mit tud?
- Színész vagyok.
- Táncol is?
- Igen.



Ezen a börzén nincs razzia

OLCSÓ ÚJ ÉS HASZNÁLT **MŰBÚTOR**

GOMBOS ASZTALOS ÜZEMBEN

Kombinált, hálóok, konyhák, rekamiék, egyes darabok is. VÉTEL, ELADÁS KÁLVÁRIA-UTCA 26



# SZÖRMEBUNDA

átalakítás, átszabás, javítás. Régi nővé, régi minőség

# IRHABUNDA TISZTÍTÁSOK

HERMELIN SZÖRMESZALON, IV., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7. SZÁM





**Bőrfesték, ruhafesték és minden cikke márka!**

(Rozgonyi felv.)

**Eladás: VII., Damjanich-u. 58**  
Telefon: 428-749  
**Gyár: Budapest, III.**

**2-főzőhelyes villanyrezsók, villanykályhák, hőszugárzók**

**Rádiók zenégtől a törpeszuperig**

Vétel — Eladás — Csere

Bemutatása: **Gellmann és Geiger**  
V., Csáky-u. 9

- Eljönne Szolnokra?
- Igeeen...

Szóval ez is rendben van.

Közben dél lesz, a szomszédos Regnum Marianum templom harangjai ide szólnak, az előszoba várakozói összeszedelőzködnek, elmennek haza, hogy holnap délelőtt ismét elfoglalják helyüket... talán majd akkor...

Kőbányai György



A két úr és a jövő szolnoki Juliája  
(Foto: Mafirt—Cserna)



Olcsó, mégis jó!  
**BAKFIS**  
melltartó



jó világítás!  
**CSILLÁROK ÉS VILÁGÍTÁS RT.**  
VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 41





Ez az a jelenet, amelynek végén ellopják az aranyórát  
(Foto Mafirt—Cserna)

## KETYEG MÁR AZ ARANYÓRA

Az újjáépített Mafirt-műteremben javában folynak az első játékfilm, Szép Ernő *»Aranyóra«*-jának a felvételei. Ráho-nyi Ákos, a rendező, a következőket mondja a *Fényszóró*-nak:

— Mindennek az értékét a kereslet-kínálat viszonya szabja meg. Amiből sok van és senki-nek se kell, annak értéke zuhan. Amiből kevés van és sok-nak kell, annak értéke ugrás-szerűen emelkedik. Múltán aranyórája nagyon kevésnek van és mindenkinek szüksége lenne rá — ezért csinálom meg az *»Aranyóra«*-t.

\*

*Angyal* László, a zeneszerző és *Kolozsváry* Andor, a forgatókönyvíró a legrégebb filmszakemberek közé tartoznak. A véletlen úgy hozta magával, hogy soha nem dolgoztak együtt. Ugyancsak véletlenül egy szá-zadban katonáskodtak. Vasárnap délutáni pihenőn filmről beszél-gettek, amikor az őrmester lé-pett a szobába:

— Angyal, Kolozsváry, söpör-jék le a lépcsőt!

Ez volt az első közös munká-juk. Az *»Aranyóra«* a második.

\*

*Décsi Klári*, a film gyártásve-zetője, a filmszakma minden ágát kitanulta. Ez az első ön-álló produkciója. Megkérdeztük tőle, hogy érzi magát új szerep-körében?

— Nem jól. Nem nőnek, de fő-leg nem nekem való ez a mes-terség. Tenger pénzbe kerül egy film és minden fillérő nemcsak nekem kell előteremtennem, de én is fizetem ki. A piacon tí-zenöt kofával veszekszem, amíg tíz pengőt sikerül a kelkáposzta árából lealkudnom, itt pedig százezrek folynak szét naponta a kezem közül. Mindenki pénzt akar, mindenki sir, joggal. Ilye-neket hallok naponta: Klárikám, van neked szíved, ennyi mun-káért ilyen keveset fizetni? Ami-kor a cukor ennyi, a zsír meg annyi. Adj még húszszert... Megadom...



# VALÉRY

CREME POUR LE JOUR  
CREME POUR LA NUIT  
nappali krém és puder  
éjjeli krém és puder

KÉSZITI: ODOLMŰVEK R.T. BUDAPEST

Tamásfi  
**Miért?**

MIÉRT berzenkedik a *Kis Ujság* november 13-i számában a *Fényszóró*-nak a *Tamásfi*-filmmel kapcsolatos MIÉRT-je miatt?

Első számunkban a következőket írtuk: *»A Fényszóró kérdése nem vád. Csak az az lehet, ha nem kap kielégítő feleletet.«*

Mi most is csak kérdeztünk. A kérdés nem lehet valótlan-ság.

A cikkíró neveket írt, összeg-szerűségeket közölt, amelyeket a *Kis Ujság*-nak módjában lett volna esetről esetre megcafolni. Elhelyett...

MIÉRT ez a nagy hühé? Mint minden szövethozatnak, úgy ennek is előbb-utóbb el kell számolnia, mégpedig nyilvánosan. Az egész ügyet le lehetett volna zárni, így: Forgatókönyvre költöttünk ennyit, nyersanyagra annyit, stb. Ez az egyenes vá-lasz, ennek örültünk volna. És ez a válasz megnyugtatta volna azokat, akiknek van ugyan száz pengő névértékű részjegyük, de se idejük, se kedvük nincs köny-vekben bogarászni.

Végül — és evvel magunk ré-széről ezt az ügyet le is zártuk — örülni fogunk, ha *»a Tamásfi-film igenis elkészül.«*

# PAPLAN

ÁTDOLGOZÁS  
VIII, PRÁTER-UTCA 53

Tökéletes alakot akar?

Viseljen



melltartót!

# SZÖRMEBUNDA

VÉTEL-ELADÁS  
ÁTSZABÁSOK

GASZTONYI szücsmesternél  
Rákóczi-út 82. Tel.: 225-807

Erzsébet-krt 19. (Barcsay-utca sarok. T.: 222-616)



# LYRA



Valódi Bösendorfer-Ehrbar zongorák legolcsóbban



Tágas, világos terembe lépünk. Terem? Talán kissé nagyképű, sőt rideg szó ahhoz, amiről beszélni akarok. Mondjuk inkább így: kedves, napfényes szoba, mely mindenestre elég tágas ahhoz, hogy hosszú asztala mellett vagy egy-egy gyerek kényelmesen elférjen, anélkül, hogy könyökével egyik a másikat bökösse, amikor továbblapoz a mesekönyvében. A fal mellett szírványszerűen tarkálják a piros, a kék, a zöld, a barna, meg a sárga könyvek gerince. Egyik-másik sarokba talán még párna is jut, amelyen törökülésben ül az egyik kis legény, a könyvet a térdére fektetve, de semmiesetre sem hiányzik a szobából a rongyszőnyeg, amelyen végig lehet hasalni a könyv fölött.

Az ajtó közelében vízcsap, mellette törülköző. Az ablakban virág: paraszt muskátli, vagy éppen karóra futtatott élenkvörös babvirág, amit a gyerekek ültettek el a ládikában.

A gyerekek jönnek, mennek. Az egyik éppen befejezte a könyvet, vagy elúnta az olvasást, egy darabig még harangoz a lábával, aztán visszaadja, vagy visszahelyezi a



(Szepe Magda rajza)

könyvvállványra, amit olvasott és elhagyta a szobát. Jönnek mások, megmossák szőlőtől majszos kezüket a csapnál, megkeresik a tegnapi félbehagyott olvasmányt, vagy új könyvet kapnak, jut még nekik is hely a szőnyegen, vagy az asztal mellett.

Csak egy valaki van, aki sohasem hiányozhatik. Alig észrevehetően, de ha kell, mindig segítségre készen jár-kél a kisfiúk, kislányok között ez a valaki. Ha csak a szemét nézem, mely a lélek tükre, még akkor is, ha esetleg szemüveg mögé bujlik: nem tudom eldönteni, fiatal lelkű öreg-e, vagy csak alig néhány esztendővel idősebb az olvasószoba látogatóinál. De ez nem is fontos. Lehet, hogy éppen ő a »soktudó fiú« a meséből, aki mindenhez ért, vagy esetleg az »okos leány«, aki minden kérdésre tud fe-

## A GYERMEK ÉS A KÖNYV

lelni. Mert ezek a gyerekek úgy vannak szoktatva, hogy fel-felemelik időnként a fejüket a könyvből és kérdezzetnek, egy ritkább szót talán, amit olvastak és nem értettek, de az is lehet, hogy valami egészen kacsaringósat, ami már az olvasmány továbbgondolása közben merült fel agyafurt képzeletükben.

Voltak pedagógusok, akik a gyermek önállóságát féltették a könyvektől. Gyűlöltöm a könyveket, mert arra tanítanak, hogy az ember olyasmiről beszéljen, amit nem tud — mondta Rousseau. A mi könyvtárszobánk önállóságra neveli a gyermeket, mindenek előtt azért, hogy olyan könyveket tesz hozzáférhetővé a gyermekek számára, amelyek szabadságra nevelnek. De önállóságra nevel gyakorlati téren is — az ifjúsági könyvtár önkormányzata révén. Mert a mi könyvtárosunk sok jó tulajdonsága mellett, amit már alkalmunk volt megismerni, az a művészet sem megvetendő, amellyel a maga vezető tevékenységét szinte észrevétlenül tudja tenni. Még a könyvvállványt sem ő tartja rendben, hanem maguk a gyerekek, a port is ők törülgetik le róla, a könyvek listáját, a »katalógust« is ők készítik el. Sőt, ime, a kályha közelében, gyalulatlan munkasztal mellett két gyerek mesterkedik éppen. Ugyan mit csinálhatnak? Az egyik a sérült könyveket javíthatja könyvkötői szakértelemmel, a másik cukros-ládából valami polefélélet eszkábál össze. Nyilván a könyvvállvány kiesinynek bizonyult a szaporulat befogadására...

A saját maguk közül választott »könyvtárbizottság« útján még a könyvtár időnkénti kiegészítésébe is beleszólnak. Hógyné, mikor a Jutka kapott a születésnapjára egy mesekönyvet, ő azt mondja, hogy csuda érdekes és a képek is olyan szépek benne, jó volna, ha nekünk is megvolna. Vagy a szomszéd könyvesbolt kirakatában éppen a könyvtárbizottság kis elnökének a figyelmét vonta magára egy érdekes címlap — nyugodt lelkiismerettel meg lehet vásárolni, hiszen az ifjúsági olvasmányok ügye a közérdeklődés homlokterében álló elsőrendű közügy, minden újonnan megjelenő ifjúsági könyv a figyelő szemek keresztüzébe kerül. Minden irodalmi és minden pedagógiai folyóirat állandó rovatot tart fenn az ifjúságnak szánt könyvek kritikai rostája számára, mert mindenki tisztában van vele, hogy a jó ifjúsági könyv a közösség jövőjét építi a lelkekben, de a rossz könyv, a gyermek izlésén és erkölcsi érzékén keresztül, e jövőnek az alapjait rombolja. Ilyen szigorú szempontokat követő ellenőrzés mellett nem

valószínű, hogy akadna kiadó, aki jóhíret esztétikai tekintetben selejtet, az erkölcs és a közösségi erkölcs szempontjából kifogásolható ifjúsági könyv közrebocsátásával kockáztatná. De ha ez a valószínűtlen eset mégis bekövetkeznék, az már egyenesen képtelenség, hogy magára valamit adó könyvkereskedő a lesújtó bírálat után, azonnal be ne vette volna a könyvet kirakatából.

De álljunk meg egy pillanatra.

Szinte látom, szülők és nevelők és politikusok és mindazok, akik felelősnek érzik magukat a Gyermekért, meglepett örömmel néznek egymásra: »Hát ilyen is van? És kérdeznék tőlem a címet: »Hol van? Hol van az a szoba, amelybe csak be kell lépünk, hogy a mesék boldog világába merüljön a gyermekkel találkozzunk? És hol van az a tapintatos kéz, amely úgy vezeti keresztül a gyermeket a mesék világán, hogy megacélosodva és megnemesedve kerüljön ki belőle a való életre? Hol van a böles vezető, a talpraesett »soktudó fiú«, vagy a minden kérdésre felelni tudó »okos leány? És mindenekelőtt hol van — ó hol



van! — az az ifjúsági irodalom, mely szabadságra neveli a gyermeket?

Hol van? Hát — sehol sincs. Azaz a megvalósítandó szép dolgoknak abban a boldog tartományában van, amelyet egy szelletes humanista — görögre fordítva azt, hogy »sehol sincs« — Utópiának nevezett el. Itt aztán megkereshetjük, amit keresünk. Mert Utópiának térképe is van, — elhíhetjük, hiszen szavahihető hajós hozott hírt róla egykor Morus Tamásnak. Ami azt jelenti, hogy a nemlétezők közül is a megvalósítandók értelmes rendben sorakoznak egymás mellé.

Nem hinném, hogy a pedagógus elfogultsága volna, ha a megvalósításra váró szép dolgok rendjében az új magyar ifjúsági irodalmat és a gyermekek olvasószobáit az elsők közé sorolom.

Treneséni-Waldapfel Imre

**RÁDIÓT** CSÖVEZ, sérült rádiót is  
VESZK — Érte is megyek  
**ULMER, Gyulay Pál-utca 13 III. 7**

**BUNDÁK** SZEMERE SZÜCSNÉL  
Erzsébet-körút 26  
MÁSODIK EMELETEN





Dénes György Somogyi Évával randevúzik

## A „Vidám Varieté“ új műsora

„Borúra derű a Vidám Varieté új műsorának a címe. Találó cím, mert borús első rész után az előadás második felében fellélegzik, felderül az unalomba, ostoba búságba beleláradt néző.

Fendrik Ferenc „Ezüst kanala című drámai játékát annakidején még a Teréz-körúti Színpadon mutatták be, mintán Bulla Elma hasonló szerepkörben. Kosztolányi: „Édes Anna“jában, élete egyik legnagyobb szerepét alakította. Bulla Elma most is megmutatta, hogy igazán nagy színésznő; ebben a giccers hajló darabban, kritikára érdemtelen partnerekkel, feszült, drámai légkört teremtett.

Derűs perceket kaptunk Dénes Györgytől, aki a „Randevű“ szellemes földrajzára — gazdasági földrajz — oktatta a tehetős Somogyi Évával a közönséget.

Vidám, de értékes muzsikában is volt részünk; Hajdu Péter Csajkovszkij zenéjéből készült ügyes humoreszkjét adta elő.

Ugy gondoljuk, hogy a kis színház a borús kezdet után, végre megtalálta a neki hivatott derűs, tiszta utat; műsorában már író darabja is szerepel, a zenei részben Csajkovszkij, Lányi Vikor nevét is említhetjük és színpada is ötletes, finom diszlettervező munkáját dicséri. Most már csak színészekre lenne szükség, mert a vendégeken és a fiatal Somogyi Éván kívül, abban nagy hiányt szenved.

Kö. Gyö.



Bulla Elma mint eselédlny  
(Foto Mafirt—Cserna)

Egészség és szépség

## Pattanásos, zsíros arcbőr

Szép, csinos nő — állapítjuk meg sokszor magunkban, ha elsuhan mellettünk valaki, aki megjelenésének varázsával, harmonikus színeivel, kedves, gracióz mozdulatával, kezének finom vonalával egy-egy pillanatra felkelti érdeklődésünket. Gyakran esalódunk azonban, ha színházban, vagy társaságban összehoz a sors bennünket az annyira áhított hölgygel.

Mit is csináljon a nő, akinek nem áll rendelkezésére a színpad ezeryi fortélya, mely mind a szépség hibák elkendőzését szolgálja. Aki gyárban, hivatalban, háztartásban végzi nehéz, sokszor verejtékes munkáját és sem módja, sem ideje, de legtöbbször még alkalm sincsen, hogy bőrével foglalkozzon. Legfeljebb egy szabad percében kis festékekkel, púderrel igyekszik bőrhibáit elkendőzni. Mert nő, mert tet-szeni akar és mert minden emberben van egy ösztönös esztétikai és korrigálási készség, mellyel fogyatékoságait leplezni szeretné. De a rúzs és púder lekopik. A pattanásos és zsíros bőr régi fényében tűndökl. Rájön, hogy mégis tenni kell valamit. Rádöbben, hogy a smink és púder csak megfellelően ápolat bőrön érvényesül igazán. Valami háziszerre gondol, mely enyhíteni tudná ezt a kellemetlen szépség-hibát. Nyenkor lépnek akcióba a barátai és ismerősök, kiknek tanácsára a szépitőszerek egész arzenáljával kísérletezik. Az eredmény siralmas: a bőr rosszabb, mint valaha, a pattanások makacsul megmaradnak.

Asszonyom! — mielőtt a csodaszerek valamelyikével próbálkoznék, engedje meg, hogy felvilágosítsuk, hogy az arcbőr érendellenességei többnyire vérszegénységi alapon, az emésztési és a belső kiválasztású mirigyek zavart működéséből származnak. Első dolog tehát annak kivizsgálása, hogy mi okozza a kellemetlen szépség-hibát. Rész-

ben az előidéző okokat kell belső gyógykezeléssel megszüntetni, másrészt helyi beavatkozással az arc zsirtalanítását elősegíteni. Mosakodjék állandóan meleg vízben, kissé lúgos (házi) szappannal. Törölje at bőrét napjában többször, tiszta benzinebe vagy alkoholba mártott vattadarabkával. Jóhatású az arcbőr kamillateás gőzölése és különböző zsirtalanító hatású rázókeverék alkalmazása, mely egyúttal a zsíros bőrtág pórusait is összehúzza. Túl zsíros, fűszeres, savanyú ételektől, szeszes italoktól tartózkodjék és fogyasszon minél több zöld-főzeléket és gyümölcsöt.

A pattanások gyógyításában igen jó eredmények érhetők el kvarcfénybesugárással. A kvarclámpa ultraviolett sugarai ugyanis nagy mértékben szárítják a bőrt, másrészt pedig a bőrbe telepedett és a pattanásokat előidéző bacillusokat pusztítják el.

Arckrémeket ne használjon Asszonyom. — legfeljebb nappalra, púder alá, könnyen felszívódó, zsirtalan, száraz krémet. Púderje kén-, salicyl- vagy resorcin-tartalmú legyen és színből alkalmazkodjék arcbőrének természetes árnyalataihoz.

Fontos feladat a diszponáló kóros állapot megszüntetése (vérszegénység, emésztési zavarok stb.), melyet különböző injekciós kúrákkal tudunk igen jól befolyásolni. Bel-sőleg sokszor jóhatású sörélesztőnek, vagy gyógyszerárakban készen kapható élesztőkészítmények, valamint kénés, ichthyolos preparátumok adagolása.

Mindezekon kívül a modern orvoskozmetikában számtalan olyan eljárást ismerünk, amellyel az arcbőr pattanásait és beteges zsírosságát jól lehet befolyásolni. Ez a szépség-hiba, helyes kezelés mellett, sikeresen gyógyítható, de ismétlem Asszonyom — csodaszerek nélkül!

Dr. Heks Imre  
orvoskozmetikus



## RÁDIÓ GYORS-SERVICE KFT.

Felelősséggel javít — rádióját megveszi — cserél  
22-02-02 telefon hívásra

LAKÁSN IS JAVÍT

Árvevő helyek:

XIV., Szabó József-utca 12. Telefon: 22-02-02 (Service)  
VII., Verseny-utca 2. Telefon: 22-24-41 (Vörös)  
V., Pozsonyi-út 10 (Borsódy)

„Hollywoodi“ arcápolás  
amerikai szépség pesti nőnek

Fried Pirovka

kozmetika  
Teréz-körút 56.



# Egy-két divatszó...

Mindenekelőtt közölni óhajtjuk pesti divathölgyeinkkel, hogy Amerikában NEM divat a telitalpú cipő! Nem tudom, mit szólnak majd ehhez, de úgy sejtem, hogy a hölgyekhez tartozó urak nagy része örömmel fogadja majd ezt a hírt, mert valljuk be, ők nem méltányolták kellőképpen a mi hősiességünket, botladozásainkat, kisebb-nagyobb lábfeccsünköt, amit mind az ortopédcipő érdekében és létfenntartása céljából szenvedünk el. Szóval Amerikában magassarkú, természetesen elől-hátul lyukas cipők divatosak. Azért nem kell megijedni, soká tart az még, míg ezek a cipők ide eljutnak és addigra biztosan elkopnak a most újonnan vett telitalpú, — szerintem mégis csak csinos — cipőink.

Hogy valami új is legyen a divatfronton, (ez nem jelenti azt, hogy nekünk tetszik), az USA hölgyei hosszú évek után újból kálvácsovékba bujtak, vagyis a szűk szoknyákat tették divatossá. Igaz, hogy a rajzok és fényképek, amikkel a Harpers Bazaar színes nyomásai olvasóit meg akarják győzni ennek a divatnak egyedüli létjogosultságáról és világmegváltó tényéről, minket is elbűvöltek. De, hangsúlyozzuk, csak a színek és rajzok, na, és a gyönyörű nők, mert részünkről nagyon örülünk, hogy hosszas küzdelem után végleg meghódították a bő és gloknis szoknyák hölgyeink szívét és csak azt tudjuk tanácsolni, maradjanak hűek ehhez a divathoz, mert vékonynak, molettnek, fiatalnak és még fiatalabbnak a légelényősebb.

Na, de nem azért írunk divatról, hogy olyanról számoljunk be, ami ugyan új, de amiről mindenkit lebeszélünk, ezért mindjárt jóváteesszük bűnünket és elmondjuk, hogy ugyanebben a lapban láttunk egy ruhát, amit mintha számunkra találtak volna ki. Egy ruha, ami négy ruha, sőt esetleg öt:

vékony, fekete szövethől készült szoknya, ami szintén vékony sottis gyapjúanyaggal van az övrészen belül úgy eldolgozva, hogy a szoknyát ezen a »bak« felén is hordhassuk. Hozzá a fekete anyagból hegyes kivágású, végig nyitható zippzárás lumberjack, ami a sottis anyaggal bélelve, természetesen megint úgy, hogy mindkét oldalán viselhetjük. A fekete összeállítását délelőtt saját anyagából készült és körül fémszeggel kivarrt sállal és övvel hordjuk; azután egy másik megoldás a szoknya balfeléhez a fekete felsőrész és sottis sál; délutánra a fekete

ruhát piros-zöld bársonyövével és két szép klipsszel kivágósan vesszük fel és végül a sottis-kombinációt egy ingblúzzal, vagy egy magasnyakú pulloverrel hordjuk.

Most még egy-két praktikus tanács, amit mi mindennél jobban tudunk használni.

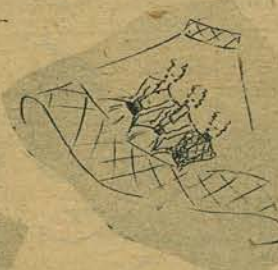
Egy újszerű pullovert ajánlunk, amit bármilyen megunt és elnyűt szövetruhánk felsőrészből csinálhatunk. A nyak köré 3 cm-es pántot kötünk patentkötéssel, ugyanevvel a kötéssel, tetszés szerint rövid vagy hosszú ujjakat kötünk visszagyűrt manzsettával — tekintettel a tekintendőkra, utóbbi ajánljuk — és a derék körül 10 cm széles passzrést kötünk. A nyakat hátul zippzárral csukjuk.

Ha van egy megunt gloknis szoknyánk és már sehogy sem bírjuk ki, hogy minden kirakatból és minden nőről egy sottisszoknya kacsint ránk és mi folyton csak azon bosszankodunk, hogy nem vehetünk magunknak egyet, akkor oldjuk meg úgy rettenetes problémánkat, hogy négyféle színű pamutból diagonálisan kb. tizenöt cm szélességben, nagy öltésekkel kockákat himezzük. Garantáljuk, hogy az így keletkezett divatos szoknyánk nagyon sikkes lesz.

Ha kedvenc fekete pulloverünk a hosszú hordásban és tisztításban rövid és vállban szűk lett, azt javasoljuk, hogy bontsuk szét vállát és kössünk bele egy négy cm széles pántot, ami a nyaknál egyenesen folytatódik és az ujjakra tovább rá van varrva. Megtehetjük ezt bármilyen színű pulloverrel.

És mielőtt befejezem ezt a beszámolót, meg akarok még említeni egy új ruhaanyagot, amit Amerikában fedeztek fel; puhább, melegebb és lágyabb, mint a gyapjú — ne tessék nagyon csodálkozni — ez csirkeotló úgy értesültünk, hogy tengerentúl ezután minden hölgy idegen tollakkal fog ékeskedni.

Péter Éva



# Mai KONYHA

**ÉTREND. Vasárnap:** libaapróléklevés, rizses libaaprólék, aranygaluska. — **Hétfő:** alföldi burgonyaleves, sajtos metélt. — **Kedd:** tarhonyaleves, kelkáposztafőzelék paprikásan. — **Szerda:** rántottleves, úrós gombóc, sült tük. — **Csütörtök:** borsópüréleves, káposztafőzelék burgonyagombóccal. — **Péntek:** kelpüréleves, grizes metélt. — **Szombat:** húsleves, burgonyafőzelék, zöldségsasirt.

## Receptek:

### Libaapróléklevés.

A libaaprólékot tegyük fel főzni, ha már jól forr, tegyünk bele egy levesbe való zöldséget, kissé pirítva, így izesebb. Ha az aprólék és a zöldség már puha, öntsük le a lé felét egy fazékba, főzzük bele búzadaragaluskát és kész a finom leves. Az aprólékba pirítsunk citroksárga zöldségsajttal és a levében főzzük puhára. A tetejére tehetünk reszelt sajtot.

### Aranygaluska.

A mai aranygaluskát 1/2 kiló lisztből verjük fel egy tojással és tojáspótlóval, lehetőleg ásványvízzel, de ha nincs, jó a tiszta víz is. 3 deka élesztőt, egy kis mézet és cukrot, picit sót, 5 deka vajot vagy zsírt keverjünk hozzá. 5 deka diót daráljunk meg és egy kis vajban meghengergetve a galuskát, csak a tetejét szórjuk meg dióval.

### Alföldi burgonyaleves.

Apró kockára vágott (körülbelül 30 deka) burgonyát, kockára vágott zöldséggel hagymás zsiron megpirítunk, ha félig puha, teszünk rá egy kevéshegyi paprikát és 2 kanál lisztet és felengedjük.

### Kelkáposztafőzelék paprikásan.

A kelkáposztát cikkekre vágva sós vízben megfőzzük, most pirítunk hagymát zsiron, ezt beleteesszük a főzelékbe és ha már puha a kelkáposzta, behabarjuk.

### Burgonyagombóc.

Tegyünk fel héjastul 1/2 kiló burgonyát, ha jó puhára főtt, hámozzuk meg, szitán átpasszírozva annyi lisztet adunk hozzá, amennyit felvesz, természetesen meg is sózzuk. Most kis gombócokat formálva, fővő vízben kifőzzük, de csak akkor, ha tálalunk. Főzelékhez kitűnő.

### Húsleves.

Ne ijedjünk meg, nem kell hozzá marhahús, mégis igen jó levesünk lesz.

A tük belét pirított zöldséggel megfőzzük, gyúrunk finom metélt tésztát s a levesbe főzve, remek húsleveset kapunk.

Meg kell próbálni, mert hihetetlenül hangzik. Mi sem akartuk elhinni, de most erősen kultiváljuk. Megsúgjuk, a vendéglősök is csinálják.

### Zöldségsasirt.

A puhára főtt zöldséget megdaráljuk, annyi lisztet adunk hozzá, hogy formázható legyen. Most tetszés szerint ízesítjük borssal, paprikával, esetleg pirított vagy nyers hagymával. Rudacsákat formázunk belőle és zsirban vagy olajban ropogósra sütjük.

Zsíros és száraz arcbőröket speciálisan kezel  
Vermesné Rohács Ilona  
KOSMETIKA  
ERZSÉBET-KÖRÚT 56.

VASÁRNAP DÉLUTÁN FÉL 2 ÓRAKOR ÜGETŐ



A közönség elsősorban a filmszínészekre kíváncsi. Őket látja a moziban, nevüket hirdetések üvöltik fülébe, fényképek, hirdetések vésik szemébe. Mégis sokan ismerik Frank Capra, John Ford, Duvivier, René Clair, Korda Sándor, Kertész Mihály, Eisenstein és Pudovkin neveit. Kell, hogy ismerjék, hiszen ők jelentik a film-művészetet és már nálunk is nagynehezen megtanulták, hogy a film: a rendezőt jelenti és csak másodsorban a színészeket.



William Wyler-t már némileg ismerjük. Sokan nem felejtették el az »Örökké« művészi kockáit, melyben Merle Oberon és Laurence Olivier oly emlékeztető alakítást nyújtottak, am az a különleges élményt, amit az »Ember a láthatáron« tartogatott azok számára, akik nem akarták elhinni, hogy »vadnyugati« film is lehet értékes, ha tehetség irányítja... Svájcban született, 1902-ben. Lausanne-ban, Párisban tanult és ott találkozik Laemmle-al, az Universal megalapítójával, aki felajánlja neki segítségét. 1921-ben tehát az Univerzálnál dolgozik. Először reklámfilmeket »rendez« a cég newyorki fiókjánál, de végül sikerül áthelyeztetni magát Hollywoodba. Rövid filmeket biznak rá, majd egy »cowboy« szériát, amit John Ford felügyelete alatt forgat. Mint a nagy mester tanítványa dolgozik tovább, a Jó tündér (The Good Fairy) Margaret Sullavan-nal, első önálló nagy filmje. 1935-ben Goldwyn meg akarja filmesíteni Lillian Hellmann Hármán voltak c. érdekes drámáját. Választása Wylerre esik. A siker nagy, Wyler az

Award-akadémia díszétét kapja. A következő filmjéért ugyanebben a kitüntetésben részesül: a nálunk is színrekerült »Dodsworth« a mű címe, Walter Huston a hőse. 1937-ben első mesterművét forgatja: a »Dead End«-et. (Zsákutca címmel ment nálunk.) Végre felfigyel rá a kritika is, de még mindig nem »beérkezett« rendező, hiába készíti el 38-ban a »Jezabel«-t Bette Davis-szel, a Warner Bros megbízásából. Csak 1940-ben és utána disziti az ő neve az amerikai rendezők éllistáját, amikor egymásután két filmjével nyer nagydíjat: a »The Letter« (A levél), Sommerset Maugham nálunk is játszott darabjának filmváltozata Bette Davis-szel és végül a »Miniverné« című, melynek eredeti regényalakjával Heltai Jenő fordítása ismerttetett meg minket.

Wyler individualista, tanítómesterével Forddal ellentétben. Nagyon intelligens rendező, kisé szentimentális, de elsőrangú pszichológus. Egy filmjében, amit nem említettünk meg, a »The little Foxes«-ban (41-ben készítette az R. K. O. számára Bette Davis-szel és Herbert Marshallal az utóbbi tulajdon-sága uralja az egész filmet.



Orson Welles életét nehéz ily szép sorrendben követni. Van-nak, akik azt mondják, hogy egyáltalán nem lehet őt követni. Ez a patkóarcú úr, aki egyszerre író, színigazgató (az ő vállalkozásában játszották a modernizált Julius Caesart), scenárista, producer, színész és rendező, egy napon hirtelen beállított Hollywoodba, érdeklődésből kiment a stúdiókba megnézni hogyan forgatják a filmeket és két nappal később nekifogott a Kane polgártárs (»Citizen Kane«) forgatásának. Nem csodálható, hogy azonnal nézeteltérése támadt az operatőrrel, aki régi szakember volt. Minden más kezdő hagyta volna, hogy főmunkatársa beleszóljon. Orson Welles nem. Kirúgta az operatőrt és maga mellé vett egy fiatalembert, aki akkor végezte a szakiskolát és még csak segéd-operatőrként sem működött sehhol.

Orson Welles realista és szereti a merész témákat. Nem tesz engedményeket elképzelései rovására: egy ízben megtörtént, hogy egész utcasort épített fel a stúdióban és amikor forgatásra került a sor, úgy határozott, hogy az egészet le kell bontani, mert új ötlete támadt...

(h. t.)



Jennifer Jones



Evelyn Keyes, Robert Montgomery és Rita Hayworth



Jinx Falkenburg

Raymond Massey mint Lincoln



Bette Davis egy évvel ezelőtt fogadott, hogy 1945-ben nem lesz vége a háborúnak. A fogadás elveszett — a győztes a feltételek szerint valódi, tejszínhabos, cukros, tojásos, vajjas, krémortát vághatott a művésznő arcába...

Bette Davis új, gyönyörű filmjét Sommerset Maugham novellája nyomán készítette a Warner Bros. »A levél«, mint a legtöbb igazi Maugham-novella, izgalmas, fojtogató távolkeleti légkörben játszódik. Fér-fihőse: Herbert Marshall.

\*

Másik irodalmi film: a közel-multhan elhunyt Franz Werfel egyik legszebb regényét, a Bernadette-et elkészítette a 20th Century Fox. A »Fényszóró« már megemlítette, mi az az »Oscar« (az Amerikai Nagydíj). Nos, a film új sztárja, Jennifer Jones, az 1943. évi Oscart kapta Bernadette alakításáért.

## FÉNYSZÓRÓ

MŰVÉSZETI HETILAP

Főszerkesztő: BALÁZS BÉLA

A szerkesztésért felel: GYÖNGY PÁL felelős kiadó

KIADJA

A MAGYAR FILMIPARI RT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, IV. SZÉP-U. 3.

Telefon: 181-754

Kéziratokat nem örüink meg és nem adunk vissza

Csak válaszbellyel ellátott levelekre válaszol a szerkesztőség  
454878 — Athenaeum Rt. mélynyomása

Felelős: TALABÉR FERENC

A Merto hozza forgalomba az R. K. O. Radio Pictures reprezentatív nagy filmjét »Abe Lincoln Illionisban« címmel. Robert Sherwood hasonló című színdarabjával Pulitzer-díjat nyert, színpadon is, filmen is Raymond Massey a főszereplő (Az Océán hősei kapitánya volt). A film a demokrácia apoteózis, de amellet Lincoln magánéletét is hangsúlyozza, vergődése két nő között, az egyik az, akit szeret, a másik a felesége.

\*

Kommentár nélkül hozzuk végül az amerikai sztárutánpótlás egyik tagjának fényképét. Az vegye le róla elsőnek a tekintetét, akinek nem tetszik! Az új moziszépséget Jinx Falkenburgnak hívják.

Barabás Tamás



# FÉNYSZÓRÓ



William Saroyan „Emberi törté-  
net” című, magyar nyelven is  
nagy sikert aratott regényéből  
csinálta meg a Metro

Az élet komédiája  
című filmjét. A főszerepben  
Mickey Rooney.

A filmet a  
Royal Apollo  
mutatta be  
(Metro fotók)

